

Palestina feminista

LA LLUITA PER L'ALLIBERAMENT DE LES DONES I DEL PAÍS
UNA MIRADA CRÍTICA DELS MITJANS

Isabel Muntané

Índex

1.	Introducció.....	3
2.	La imposició de la narrativa única	6
2.1.	Un relat allunyat de la realitat	6
2.2.	Jenin, l'avantsala de la lluita pel dret a la informació	8
3.	El feminisme i la construcció crítica del relat	11
3.1.	Les feministes invisibilitzades als mitjans	14
3.2.	Feministes contra l'agenda dels mitjans	15
4.	Feminisme i acció política a Palestina	17
4.1.	Feministes atrapades entre tres opressors.....	19
4.2.	Colonialisme i salafisme contra les dones	22
4.3.	Dones preses, un atac al moviment universitari.....	25
4.4.	“No és una crisi, és colonialisme”	27
5.	Progressistes excepte per Palestina.....	29
5.1.	Periodistes i feministes s'alcen contra la desinformació.....	30
5.2.	Un llenguatge que distorsiona el missatge	33
6.	La representació de les palestines als mitjans.....	36
6.1.	On i com apareixen les palestines als mitjans?.....	37
6.2.	Les xarxes socials, un arma de doble fil	39
6.3.	Avançant cap a un periodisme feminista	40
7.	Informar de les violències masclistes	43
8.	Recomanacions per informar sobre Palestina des d'una mirada feminista	45
9.	Tancament	47
10.1.	“Les causes de les dones palestines són les causes de les dones de tot el món”	47
10.	Annexos	50
11.1.	Annex 1: Demandes de les dones palestines davant el genocidi.....	50
11.2.	Annex 2: Guia de recursos mitjans: Palestina / Israel	51
11.3.	Annex 3: Relació d'entitats.....	53
11.4.	Annex 4: Relació de veus expertes per als mitjans de comunicació	56
11.	Bibliografia i webgrafia.....	56

Agraïments

Agrair a les palestines que han participat en aquest treball, sense elles hauria estat impossible. Agrair la seva disponibilitat, la seva sinceritat i la seva predisposició a explicar les seves vivències. I més, en moments tant complicats com durant el setge a Gaza i la Cisjordània ocupada, elles van fer l'esforç i van continuar alimentant aquest treball amb les seves opinions, anàlisis i emocions. Algunes d'elles no apareixen referenciades per respectar la seva intimitat i seguretat.

Un agraïment especial a Yussarah Abdallah Vargas que em va acompanyar durant tot el viatge i sense ella moltes d'aquestes entrevistes no haurien estat possibles.

Finalment, i no més important, un agraïment a SUDS i especialment a Txus Blanco per l'oportunitat i la confiança i per haver-me acompanyat amb cura i professionalitat al llarg d'aquests mesos.

Aquest informe ha estat elaborat en el marc del projecte:

Estratègies de resistència feministes i antiracistes per fer front, a través d'una ciutadania crítica i mobilitzada, a les múltiples violències que viuen les dones a Catalunya, Palestina i la Mediterrània.

El contingut d'aquesta publicació és responsabilitat exclusiva de Suds i de l'autora i no reflecteix necessàriament l'opinió de l'ACCD.

Amb el suport de:

“La nit de la ciutat és fosca excepte per la resplendor dels míssils, silenciosa excepte pel so dels bombardejos, aterridora excepte per la tranquil·litat de la súplica, negra excepte per la llum dels màrtirs. Bona nit, Gaza.”

Heba Abu Nada, poetessa palestina assassinada per Israel el 20 d'octubre de 2023

“Si no qüestionem les atrocitats del sistema estem sent còmplices d'aquesta injustícia”

*Feminista palestina
27 de novembre de 2023*

1. Introducció

Palestina. Escoltem o llegim als mitjans Palestina. Què ens ve al cap? Quin imaginari s'activa de forma automàtica? Israel, Netanyahu, bombes, camps de refugiades, Gaza, pedres, intifada, assassinades, ferides, fam, destrucció, colonització, ocupació... Podríem continuar, però les

paraules que ens sorgirien no deixarien d'alimentar l'imaginari de violència i de genocidi¹ que Israel infringeix sobre el poble palestí, inqüestionable després dels atacs iniciats l'octubre de 2023, en resposta a l'atac del Moviment de Resistència Islàmica (Hamàs)², que fins l'11 de desembre, en 66 dies, s'havien cobrat la vida de més de 24.000 palestines i palestins, la majoria, 22.420 civils i més de 9.000 criatures segons informa Euro-Mediterranean Human Rights Monitor³. Com deia l'antropòloga feminista Rita Laura Segato: "la violència d'Israel sobre Palestina es desferma cíclicament i cada vegada amb més ferocitat."⁴

Acostumades com estem a un relat únic; un relat articulat i difós des de la mirada d'Occident, des de la mirada del privilegi blanc, es fa difícil, diria que impossible, treballar expulsant aquesta perspectiva de la teva ment. I també es fa difícil espolsar-te aquesta "guerra" de la teva feina i de les relacions personals que estableixes al llarg del procés de treball. Com diu la científica feminista, Peggy McIntosh: "El privilegi blanc és com una motxilla invisible i ingràvida de disposicions especials, mapes, passaports, llibretes de codis, visats, roba, eines i xecs en blanc⁵." Per molt que vulguem buidar aquesta motxilla de privilegis, per molt 'bones persones' que siguem, serà una feina inútil. Potser la única cosa al nostre abast és passar comptes dels nostres privilegis amb nosaltres mateixes i amb la resta i ser conscients del lloc que ocupem individualment i com a part del grup privilegiat. Potser així ens podrem situar en un lloc el màxim "neutral" possible, però sabent i sent plenament conscients que no hi ha lloc per establir relacions entre iguals.

La pressió per evitar aquests privilegis és gran quan et trobes just davant de l'opressió i la discriminació de *l'altra*. És enfrontar-te a una realitat que sempre se'ns han volgut amagar, i que possiblement nosaltres també l'hem amagada. La societat capitalista ens diu que la meritocràcia existeix, que si vols pots, però la vida d'una no és la que tu et fas individualment, és la suma de molts factors marcats pels privilegis i per les discriminacions. Uns privilegis que t'obren portes de bat a bat mentre que per altres aquests portes estan tancades amb pany i

¹ En aquest treball usarem el terme genocidi per referir-nos a les accions d'Israel contra Palestina i ho fem d'acord a l'Estatut de Roma del Tribunal Penal Internacional de 1998. L'article 6 de l'Estatut entén "per 'genocidi' qualsevol dels actes esmentats a continuació, perpetrats amb la intenció de destruir totalment o parcialment a un grup nacional, ètnic, racial o religiós com a tal: a) Matança de membres del grup; b) Lesió greu a la integritat física o mental dels membres del grup; c) Sotmetiment intencional del grup a condicions d'existència que hagin de comportar-ne la destrucció física, total o parcial; d) Mesures destinades a impedir naixements al si del grup, i e) Trasllet per la força de nens del grup a un altre grup.

² Després de la mort de 8.000 palestines i palestins en mans de l'exèrcit israelià, el Tribunal Penal Internacional va obrir, el 30 d'octubre de 2023, una investigació per possibles crims de guerra d'Israel a Gaza i Cisjordània que s'afegia a la oberta pels crims de guerra de Hamàs pels atacs del dia 7 d'octubre de 2023.

³ Euro-Mediterranean Human Rights Monitor és una organització independent i sense ànim de lucre dirigida per joves que defensa els drets humans de totes les persones d'Europa i de la regió MENA, especialment aquelles que viuen sota ocupació, en plena guerra o disturbis polítics i/o han estat desplaçades a causa de la persecució o conflicte armat. <https://euromedmonitor.org/en>

⁴ Segato, Rita Laura (2022). *Palestina somos todos. La insospechada literalidad de la consigna* a "Escenas de un pensamiento incomodo. Género, violencia y cultura en una óptica decolonial" Buenos Aires, Argentina: Prometeo Libros

⁵ McIntosh, Peggy. (1989). "White Privilege: Unpacking The Invisible Knapsack". Universitat de Harvard

forrellat. I això no vol dir que no hagi de lluitar, moltes vegades de forma ferotge, però la motxilla de la que parlava McIntosh ajuda, encara que neguem la seva existència.

És quan parlem des d'aquests privilegis que anem consolidant el relat únic, un relat que ve marcat pel poder des d'on exercim aquests privilegis. Des d'aquí és des d'on expliquem la història, la història de les altres a qui se'ls hi nega la veu i el relat i no perquè no la tinguin, al contrari, perquè és una veu que no volem escoltar, que molesta. Aleshores, aquesta història elaborada des del privilegi la convertim en realitat, en la única realitat possible. Una realitat que ens permetem acceptar per continuar exercint aquest poder encara que sigui de forma inconscient. Això és el que cal afrontar quan arribes a Palestina, que la realitat és una altra, una realitat allunyada del relat oficial.

És quan intentes buidar la motxilla. Una motxilla que es va omplint d'altres realitats que pesen, que pesen molt. Cap palestina espera ser salvada, ni per les occidentals, ni per les ONGs, ni per l'Autoritat Nacional Palestina ni per Hamàs. Cap palestina espera que la nostra feina la conduïxi a la igualtat de gènere, a l'alliberament del país, a l'autodeterminació, a la llibertat, a la pau o a una vida digna. No vindrà de fora la solució, però sí que podem intentar utilitzar els nostres privilegis no guanyats per afeblir el poder no guanyat i contribuir a canviar el relat únic sent conscients que no serem nosaltres les autores del nou relat.

Quan dos mesos després de la meva estada a Palestina va esclatar l'enfrontament armat va ser un cop emocional molt dur, però també una manera de reafirmar-me en la necessitat d'utilitzar els meus privilegis i els de tota la població occidental per lluitar per la llibertat de tot un poble. Malgrat que puguem pensar que les concentracions i mobilitzacions són poca cosa davant el gran patiment de les palestines, elles ho agraeixin i ho viuen amb confiança: "aquests actes són molt importants, la gent sortint al carrer ens dona molta esperança, i molta esperança a la gent de Gaza. Això és la força dels pobles. I cal que aquesta força sigui cada vegada més forta per estar totes juntes, per lluitar totes juntes" em comenta per telèfon l'activista feminista Soraida Hussein des de Ramal-lah. Accions de solidaritat i de suport que, segons una activista palestina que no vol identificar-se per seguretat, haurien d'anar acompanyades per "accions polítiques i econòmiques que qüestionessin el sistema perquè aquestes accions son capaces de trencar narratives per si mateixes". I afegeix amb contundència: "cal passar de la solidaritat a una aliança en la lluita."

Tenim més poder del que ens pensem i el podem utilitzar compartint-lo, fent aliances, associacions, podem prendre la iniciativa, defensar posicions o protestar per mostrar un altre relat, el relat de les protagonistes. És des d'aquí des d'on hem fet aquest treball amb les

entitats i dones feministes de Palestina perquè cal trencar amb el que per Soraida Hussein és una clara demostració de poder i de menyspreu: “ens estudien, ens pregunten, ens analitzen i generen coneixement. És el que va passar amb les dones negres dels EUA quan van començar a parlar d’elles. Tothom escrivint sobre elles i no amb elles.” I, es pregunta, “per què no fer-ho juntes?”. Juntes és la paraula clau. En aquest treball hem intentant buidar la nostra motxilla de privilegis perquè fossin elles les que l’omplissin de la seva realitat, una realitat ambivalent. Pesada, dura i dolorosa però també alegre, solidària i optimista. Una realitat més enllà de la violència patriarcal i masclista que ens arriba com a relat únic a Occident.

2. La imposició de la narrativa única

La crítica a la narrativa oficial és generalitzada entre les entitats de dones i feministes. Totes elles treballen per contrarestar el discurs d’Occident perquè: “la narrativa predominant dels mitjans està molt lluny de la veritat, s’estén per centenars de quilòmetres de distorsió. Un relat interessant que durant aquests atacs a Gaza ha quedat més clar que mai” sentència amb contundència la periodista Haneen Ghaleb. I afegeix sense dubtar-ho que “hi ha un esforç concertat per perpetuar la representació del poble palestí com un poble de terroristes extremistes incivilitzats i presentar les dones com a víctimes sotmeses a la religió, al masclisme i al patriarcat.”

La perpetuació d’aquest imaginari del que ens parlava la periodista l’atribueix al relat que fan de la situació els mitjans occidentals: “malgrat els continus esforços per dissipar aquestes creences infundades, els mitjans occidentals, especialment els mitjans influents, romanen arrelats a aquesta narrativa. Sembla que només el bàndol més fort té dret a la justificació i, per tant, la seva narració és la que predomina, mentre que imposen suposicions al bàndol més feble, i ningú escolta la seva història” afegeix Haneen Ghaleb.

Al mateix temps també asseguren que el relat que s’ha difós aquests mesos, després de l’atac de Hamàs, no difereix gens del que ha passat al llarg de la història: “La narrativa i la història de Palestina que hem vist ara no va néixer el 7 d’octubre de 2023 (...) cada cop que hi ha una atrocitat se’ns demanen explicacions però amb tot i això no aconseguim canviar el relat” es queixa una de les feministes palestines entrevistades. Per ella, la solució rau en què les periodistes “siguin valentes per adoptar la narrativa palestina”.

2.1. Un relat allunyat de la realitat

El relat únic, el relat de la violència i de la catàstrofe “no es correspon amb la nostra realitat... encara que és cert que vivim, que convivim amb la violència, la nostra vida és molt més que aquest relat imposat per Israel i Occident. La nostra realitat no encaixa amb els interessos d’Israel ni del poder occidental i per això mateix no només s’amaga i es nega sinó que també s’intenta destruir” ens explica una estudiant de periodisme a la Universitat de Birzeit que prefereix no donar el seu nom. És el que diu Chimamanda Ngozi Adiche⁶ quan afirma que: “(...) es crea una història única, es mostra a un poble només com una cosa, una única cosa, una y altra vegada, y al final el converteixes en això”.

Per Suher Farraj, directora de l’Association of Women Media and Development (TAM)⁷, aquest relat obeeix al poder, i és d’on volen sortir, del que volen separar-se les entitats feministes de Palestina. D’una violència en la que el discurs oficial sempre dona a Israel com a guanyador encara que “això no sigui veritat, però el poder és el que té la capacitat de crear la història y el que té el mitjans per difondre-la. I nosaltres sempre apareixem com les perdedores, les febles, les que no hi som” ens explica de forma categòrica Soraida Hussein. Per això mateix és imprescindible analitzar críticament el que es coneix com a “realitat”, segons la mirada occidental.

El relat que se’ns mostra com la única realitat ràpidament queda desmuntat per les evidències. Aquest treball de camp va començar el 17 de juliol de 2023, 13 dies després dels atacs d’Israel al camp de refugiades de Jenin. Una operació militar que tots els mitjans occidentals van qualificar com la de major envergadura en gairebé dues dècades. Les informacions que ens van arribar es referien al nombre de persones palestines mortes i ferides i les milers que havien fugit del camp buscant un lloc més segur. Però cap mitjà va explicar que “aquest atac va ser un fracàs per Israel” com el qualifica Soraida Hussein. El relat oficial que van transmetre els mitjans de comunicació occidentals responia a aquesta realitat⁸: “La ciutat de Jenin i el camp de refugiats adjacent, bastió de grups armats palestins, segons Israel, han estat blanc diverses vegades d’operacions militars d’aquest país. Aquesta última operació de l’exèrcit està centrada a afeblir la Brigada de Jenin, un grup armat que aglutina diverses milícies del camp i que va guanyar pes després de fundar-se, fa al voltant d’un any. ‘Les nostres forces han entrat al niu terrorista de Jenin (...), estan destruint els centres de comandament i confiscant una quantitat

⁶ Ngozi Adiche, Chimamanda (2018). “El peligro de la historia única” Barcelona. Random House

⁷ L’Association of Women Media and Development (TAM) va ser creada el setembre de 2003 per un grup de dones periodistes, productores de mitjans i activistes de la comunitat palestina. És una ONG especialitzada en incidència, mobilització i apoderament de les dones i incorporació de la perspectiva de gènere als mitjans. <https://tam-media.org/>

⁸ “Finaliza la operación israelí en Jenin que deja 13 personas muertas y miles sin hogar” Recuperat el 19 d’octubre de 2023 des de: <https://www.france24.com/es/medio-orient/20230704-diez-muertos-y-miles-sin-hogar-por-operaci%C3%B3n-israel%C3%AD-en-jenin-ocho-heridos-tras-ataque-en-tel-aviv>

considerable d'armes', ha declarat en un comunicat el primer ministre israelià, Benjamí Netanyahu." Un relat de guerra, un relat on Israel apareix com a guanyador mentre que el relat no oficial ens ofereix una realitat ben diferent, tot depèn de qui explica la història i des d'on es viu aquesta història.

El relat no oficial, per la seva banda, ens parla d'una altra realitat, la que ens explicaven les feministes que treballen al camp de Jenin: "La retòrica que s'ha transmès és la de la redempció del camp però la realitat és que els israelians van perdre perquè volien matar a dues persones qualificades de terroristes i no les van trobar. Van pensar que acabarien amb la resistència armada de Jenin i no ho van aconseguir." La realitat té moltes cares i els interessos de cadascuna modelen el relat: "Depèn de com ho vulguis llegir. Ells (els israelians) van venir amb tancs, amb avions... són un estat. Van actuar en contra de joves, de la resistència armada de Jenin. I com que no van trobar a qui ells volien, es van endur joves que no tenien res a veure amb el seu objectiu. Van matar civils que tampoc no hi tenien res a veure. Militarment van perdre i la població de Jenin no es va rendir" acaba sentenciant aquesta feminista palestina⁹.

Tampoc coneixem les conseqüències dels fets relatats perquè les informacions se centren en el fet puntual, sense context i sense seguiment. "Pocs van saber que els soldats entraven a les cases de Jenin amb gossos i els gossos van mossegar la gent i les criatures tenen malsons amb gossos. Les mares estan preocupades per aquestes criatures traumatitzades" ens explica una periodista palestina. El relat oficial tampoc ens diu que un grup de dones de Jenin es va organitzar immediatament després de l'atac de les forces israelianes per recuperar la vida al camp perquè "mai es parla o se'n parla poc de la resistència pacífica, de les eines de reconstrucció de la comunitat atacada, de la força de les dones per emprendre aquests canvis" ens explica la periodista feminista Naela Khalil. I de fet, les dones acostumen a ser les protagonistes anònimes de la reconstrucció que mai veurem en els mitjans occidentals. Un relat que només parla d'homes i polítics i de les 'grans accions bèl·liques' oblidant les violències quotidianes fruit de la colonització. Com exemple d'aquesta situació, Naela Khalil ens explica que "fins avui, 28 de juliol de 2023, 209 palestins i palestines han estat assassinades i els mitjans estrangers no reflecteixen aquesta realitat, no n'han dit res. Només expliquen una versió, la d'Israel. Ha passat res? Què ha fet la comunitat internacional? Res".

2.2. Jenin, l'avantsala de la lluita pel dret a la informació

⁹ El relat es correspon a l'atac sofert pel camp de refugiades de Jenin el 3 de juliol de 2023 on segons diverses fonts, van morir 11 persones, 100 van ser ferides i més de 3.000 desplaçades.

El mateix juliol, i davant aquest últim atac al camp de Jenin, tres organitzacions professionals de periodistes¹⁰ van fer arribar una carta a Volker Türk, Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Drets Humans; a Novanethem Pillay, presidenta de la Comissió Internacional Independent de Recerca sobre el Territori Palestí Ocupat; a Irene Khan, Relatora Especial sobre la promoció i protecció del dret a la llibertat d'opinió i expressió i a Francesca Albanese, Relatora Especial sobre la situació dels drets humans al territori palestí ocupat des de 1967, denunciant “les violacions directes contra equips de premsa als territoris ocupats, les violacions directes de la llibertat d'expressió i de premsa, i l'intent d'impedir que els mitjans de comunicació informin sobre violacions de drets humans comeses per l'ocupació”.

La carta era una manifestació pública de denuncia d'associacions i sindicats de periodistes de Palestina davant “les darreres violacions que es van produir mentre els periodistes cobrien les batudes i invasions dutes a terme per l'exèrcit d'ocupació israelià al camp de Jenin. Entre els periodistes atacats hi havia el corresponsal d'*Al-Arabiya TV*, Amjad Shhade, el fotògraf Rabee Al-Monit, l'equip de fotògrafs de l'Agència *Anadolu*, Al-Rimaw i Hisham Abu Shagra. i el fotògraf del canal rus *Today*, Abdulrahman Younis, a qui van disparar amb munició real i van quedar atrapats. El silenci internacional sobre els crims de l'ocupació israeliana a Palestina serveix com a tapadora per continuar aquests crims i la seva política d'impunitat pels delictes dirigits al periodista.”

En la mateixa carta s'exigia “la necessitat de garantir plena protecció legal als equips de mitjans i periodistes retingudes en zones de conflicte, de manera semblant a la protecció legal atorgada als equips mèdics sota el Dret Internacional Humanitari.” Les organitzacions professionals no feien més que demanar respecte i protecció per a les periodistes encarregades de cobrir conflictes armats de la mateixa manera que el Dret Internacional Humanitari¹¹ ja ho fa per altres professionals desplaçades a les zones de conflicte. Aquesta tàctica del control de la informació, ja sigui per mitjans oficials o detenint o assassinant periodistes que es denunciava el mes de juliol és la que després s'ha incrementat exponencialment davant els atacs d'Israel contra Gaza, la Cisjordània ocupada i el sud del Líban els tres últims mesos de 2023.

Fins l'11 de desembre, segons informa el Comitè per a la Protecció dels Periodistes (CPJ)¹², s'havien confirmat la mort de 63 periodistes i treballadores dels mitjans de comunicació han

¹⁰ Sindicat de Premsa Alternativa i Coalició de Periodistes Independents-Palestina (CUP) (2023) “Open letter on Israeli Occupation Crims Against Journalists in Palestine”

¹¹ Els hospitals, les escoles, els civils, els i les treballadores humanitàries i les rutes per prestar ajuda d'emergència es troben entre les persones i els llocs protegits pel Dret Internacional Humanitari.

¹² Una organització que es defineix com independent i sense ànim de lucre que promou la llibertat de premsa a tot el món i defensa el dret dels periodistes a informar de les notícies amb seguretat i sense por de represàlies.

estat assassinades a Gaza i la Cisjordània ocupada des que va començar la “guerra”, el 7 d'octubre de 2023. D'aquestes professionals de la informació assassinades, 56 eren palestines, 4 israelianes i 3 libaneses. A més, 11 periodistes han estat ferides; altres 3 estan desaparegudes i 19 arrestades per les forces israelianes. A part, detalla el CPJ, de les múltiples agressions, amenaces, ciberatacs, censura i assassinats de familiars.¹³

El CPJ també informa que aquestes dades són provisionals perquè encara estan treballant amb tots els informes de periodistes i treballadores dels mitjans de comunicació assassinades, ferides o desaparegudes a la guerra¹⁴. Amb tot i això, també asseguren que aquestes xifres són les pitjors que han recollit mai des que el CPJ va començar a recopilar dades el 1992.

El comunicat del CPJ subratllava que "els periodistes són civils que fan una feina important en temps de crisi i no han de ser l'objectiu de les parts en conflicte", va dir Sherif Mansour, coordinador del programa del CPJ per a l'Orient Mitjà i el Nord d'Àfrica. "Periodistes de tota la regió estan fent grans sacrificis per cobrir aquest conflicte esquinçador. Els de Gaza, en particular, han pagat, i continuen pagant, un peatge sense precedents i s'enfronten a amenaces exponencials. Molts han perdut col·legues, famílies i mitjans de comunicació, i han fugit buscant seguretat quan no hi ha refugi o sortida segura". Des del Sindicat Alternatiu de Periodistes del Líban (SAPL) es mostren més contundents quan acusa el govern de Benjamín Netanyahu de "crims de guerra" pel assassinats de periodistes. La raó és clara, segons Elsy Moharrej periodista del SAPL: "No ens volen deixar explicar al món els seus crims de guerra i per això cometem altres crims de guerra, com són els atacs a periodistes. Volen silenciar totes les veus que mostrin els seus crims a Gaza i al Líban."¹⁵ De fet, Amnistia Internacional i Human Rights Watch ja han demanat que els atacs contra periodistes a la frontera del Líban amb Israel de passat 13 d'octubre, on va morir un periodistes i sis més en van resultar ferits, s'investiguin com a crims de guerra¹⁶.

Ja l'1 de novembre Reporters sense Fronteres (RSF) denunciava davant el Tribunal Penal Internacional els crims de guerra comesos contra periodistes¹⁷. La demanda de RSF assegurava que "l'envergadura, la gravetat i la recurrència dels crims internacionals contra els periodistes a Gaza exigeixen una investigació prioritària del Tribunal Penal Internacional (TPI), que hem instat

¹³ "Journalist casualties in the Israel-Gaza war" Recuperat el 2 de desembre de 2023 des de: <https://cpi.org/2023/11/journalist-casualties-in-the-israel-gaza-conflict/>

¹⁴ Altres fonts parlen de fins a 80 professionals de la comunicació assassinades.

¹⁵ "Elsy Moharrej, periodista del Líban: "Israel asesina informadores para silenciar sus crímenes" Recuperat el 2 de desembre de 2023 des de: <https://www.rtve.es/noticias/20231129/libano-israel-asesinatos-periodistas-crímenes-guerra/2463366.shtml>

¹⁶ "Israel: els atacs a periodistes al Líban sembla que són deliberats." Recuperat el 6 de desembre de 2023 des de: <https://www.hrw.org/news/2023/12/07/israel-strikes-journalists-lebanon-apparently-deliberate>

¹⁷ "RSF denuncia ante la Corte Penal Internacional los crímenes de guerra cometidos contra periodistas en Palestina e Israel" recuperat el 26 de novembre de 2023 des de: <https://www.rsf-es.org/rsf-denuncia-ante-la-corte-penal-internacional-los-crímenes-de-guerra-cometidos-contra-periodistas-en-palestina-e-israel/>

des del 2018. Els esdeveniments tràgics que estan succeint confirmen l'extrema urgència amb la que s'ha de mobilitzar.”

A aquests crims s'hi afegia que les forces d'ocupació van impedir l'entrada a Gaza del mitjans internacionals a l'hora que dificultaven enormement el treball d'aquests mitjans a altres zones d'Israel i de la Cisjordània ocupada. “Una eina fonamental per mantenir el relat oficial, impedir la feina de les periodistes i criminalitzar-les assegurant que transmeten informació falsa per danyar la imatge d'Israel” ens comenta un activista palestina que vol mantenir l'anonimat. Un bon exemple d'aquesta situació són les declaracions fetes pel ministre de Comunicacions d'Israel, Shlomo Karhi, el 9 de novembre de 2023, quan va acusar a diferents professionals de mitjans internacionals de conèixer amb antelació l'atac de Hamàs. En concret, el ministre es referia als fotoperiodistes del New York Times, CNN, Associated Press i Reuters que van documentar l'atac de Hamàs del 7 d'octubre i què prèviament ja havien estat senyalats per HonestReporting¹⁸, una organització que es descriu a si mateixa com entitat dedicada a lluitar contra la desinformació dels mitjans sobre Israel i el sionisme i que té per missió “garantir la veritat, la integritat i l'equitat, i combatre els prejudicis ideològics en el periodisme i els mitjans de comunicació, ja que afecten Israel.”

3. El feminisme i la construcció crítica del relat

A la crítica general del relat de violència i de “guerra” que fan les dones de Palestina s'hi afegeix una crítica feminista provocada per la informació que “s'ha difós als mitjans de comunicació internacionals i a les xarxes socials” on es continua alimentant l'imaginari de confrontació patriarcal on els homes són els protagonistes. Segons paraules de la periodista palestina Haneen Ghaleb, aquest relat oblida les dones amb una intenció clara perquè “si s'escoltessin les seves veus, el relat oficial ja no se sostindria”. Tot i aquesta radiografia Haneen Ghaleb es continua preguntant “per què no escoltem la veu de les dones que demanen la mediació entre Israel i Palestina? Hem parlat molt i hem aixecat les nostres veus moltes vegades, les nostres veus s'han quedat ronques, ningú ens ha escoltat.”

Per Ghaleb i altres palestines entrevistades, que no s'escolti les dones també obeeix al fet que “no se'ns reconeix, se'ns consideren les *altres* i això ens treu agència i valor com a dones i com a persones”. Potser la resposta la trobem en l'afirmació de l'escriptor i pacifista David Grossman quan assegura que: “reconèixer l'essència de l'*altre* farà més difícil negar-lo o ignorar-lo com si

¹⁸ <https://honestreporting.com/>

fos no-humà. Ja no podrem desentendre'ns, amb la nostra facilitat i habilitat habitual, del seu dolor, de la seva legitimitat, de la seva història" (Meruane, Lina, 190)¹⁹.

De fet, el 4 d'octubre de 2023, tres dies abans de l'atac de Hamàs a Israel, centenars de dones palestines i israelianes van protagonitzar una manifestació. La marxa, organitzada per l'Aliança per la Pau a l'Orient Mitjà, va sortir de Jerusalem fins al Mar Mort, a la Cisjordània ocupada, demanant la pau entre els pobles²⁰. No era la primera vegada que les dones s'unien per demanar la pau, també ho van fer el març de 2022 quan els dos moviments de dones van organitzar una mobilització conjunta sota el lema: "Volem la pau". Aquestes mobilitzacions pràcticament no van tenir ressò en cap mitjà de comunicació tot i que com assegura una de les periodistes entrevistades, "tot seria diferents si se'ns escoltés".

Mantenim aquesta conversa amb Haneen Ghaleb i altres feministes de Cisjordània entre finals del mes d'octubre de 2023 i principis de novembre, quan ja es comptabilitzen gairebé 25 dies dels atacs d'Israel a Gaza i de la persecució del poble palestí a Cisjordània ocupada. Malgrat la situació, elles volen parlar, volen explicar al món què està passant i, en concret, què està passant amb les dones perquè "enmig de les circumstàncies esquinçadores que viu tot el poble palestí, les dones som les que patim més i, malgrat tot, les dones palestines continuem sent invisibles per als mitjans de comunicació internacionals, com si no existíssim, el món no para atenció al nostre dolor" ens comenta amb contundència i ràbia Yussarah Abdallah Vargas, tècnica de gènere i activista feminista.

Les feministes entrevistades rebutgen de ple la representació de la "dona" del Sud Global que es transmet a Occident perquè "situa les dones del Nord Global com alliberades i superiors i a les dones del Sud Global, les dones àrabs i musulmanes com un grup oprimat i homogeni, sense capacitat d'acció i per tant, sense possibilitat de transició i de superació" denuncia una de les feministes entrevistades i que es vol mantenir en l'anonimat. Una altra companya afegeix que "cal trencar amb el relat que ens deshumanitza com a dones i com a palestines, estem cansades d'aquesta deshumanització i del discurs de la islamofòbia i del paternalisme, és el moment de qüestionar l'*statu quo*". Una imatge que coincideix amb el que definia Mohanty (2003) quan assegurava que es considera que "els àrabs i musulmans mai canvien gens ni mica. La seva família patriarcal porta transmetent-se des dels temps del profeta Mahoma. Existeixen per dir-ho així, fora de la història."²¹

¹⁹ Meruane, Lina (2023) "Palestina en pedazos". Barcelona: Random House

²⁰ "Mujeres que activan por la Paz y Mujeres del Sol: israelíes y palestinas unidas por la paz" Recuperat el 19 d'octubre de 2023 des de: <https://latfem.org/mujeres-que-activan-por-la-paz-y-mujeres-del-sol-israelies-y-palestinas-unidas-por-la-paz/>

²¹ Talpade Mohanty, Chandra. (2008). Bajo los ojos de occidente. Academia Feminista y discurso colonial en Liliana Suarez y Rosalva Aída Hernández (coord.) "Descolonizando el feminismo. Teorías y prácticas desde los márgenes", Madrid, Cátedra.

El relat dels mitjans que perpetua la història continua presentant les palestines com a víctimes de la violència masclista i la desigualtat de gènere fonamentades principalment en la religió i la tradició cultural perquè aquest és, segons denuncien les feministes palestines entrevistades, “el consens que existeix a l’acadèmia blanca”. Al mateix temps es queixen que cap mitjà parla l’extremisme religiós israelià quan “Israel porta molts anys en guerra contra nosaltres sota la manta del judaisme i a ningú li importa aquest extremisme. Un extremisme que li permet matar impunement i violar els drets dels civils del poble palestí” sentència una de les activistes entrevistades.

Sobre la representació que arriba a Occident de les dones palestines també ens en parla Nahed Abu Tueina, coordinadora dels estudis de gènere de la Universitat de Birzeit, per qui “els mitjans europeus són molt injustos amb Palestina, mai expliquen històries d’èxit de les dones palestines, de tot allò que fem per millorar la nostra situació i la de tot el poble palestí. Nosaltres som protagonistes de moltes històries que semblen no interessar a Europa. Ens podríem preguntar perquè, però potser ja sabem la resposta.” Abu Tueina insisteix novament en la necessitat de canviar la mirada i de no parlar de l’excelsitud de les dones palestines: “les dones palestines també som víctimes, però ho som igual que també ho són les europees. Però no només som víctimes, som fortes i lluitadores i aconseguim molts èxits que semblen no importar a la resta del món”.

Per altres feministes consultades, la intencionalitat política en el relat és molt clara i va més enllà dels estereotips religiosos o masclistes. Asseguren que hi ha un moviment de poder que intenta desprestigiar les raons de la seva lluita: “és fàcil relacionar-se amb els moviments feministes tradicionals, especialment els liberals, que intenten de manera constant reduir el tema només a una qüestió cultural i religiosa. Sovint consideren que el problema està lligat exclusivament a les cultures àrabs o islàmiques, suggerint que les campanyes de *conscienciació i educació* són la solució, sense reconèixer les circumstàncies socials, econòmiques i polítiques més àmplies que perpetuen les realitats opressores” afirma una activista del grup feminista autogestionat Tal’at. Per ella hi ha un posicionament polític clar que no vol reconèixer “com les dones del nostre context es veuen afectades de manera desproporcionada per les polítiques colonials i neoliberals que treballen per reproduir l’*statu quo* opressiu. En conseqüència, qualsevol discurs radical i transformador suposa una amenaça per al sistema establert i desafia les normes convencionals.”

Més enllà de la situació de violència actual, algunes de les feministes consultades creuen que la solució no està en circumscriure el problema a un enfrontament entre Israel i Palestina, perquè

“la brutalitat del sistema s’expressa a Gaza, però està parlant a tots els habitants del planeta (...) Israel està donant una lliçó a tot el món a través de Gaza” explica la mateixa activista. Una mirada que confirma Soraida Hussein quan afirma que “el poble palestí estem pagant el preu d’una situació que implica tota la comunitat internacional. Tothom és testimoni del que està passant avui, del desplaçament d’un poble indígena, i com a testimonis també se n’haurien de responsabilitzar perquè el que passa a Palestina és un conflicte global.”

Seguint aquesta línia d’anàlisi que fan les activistes consultades, la solució no està en una intervenció local, cal atacar “el projecte colonial i imperialista del sionisme que no busca solucions pacífiques perquè el seu objectiu va més enllà, vol la neteja ètnica d’un poble i això no té res a veure en trobar una sortida negociada per la pau” sentència una de les activistes entrevistades.

3.1. Les feministes invisibilitzades als mitjans

El relat de violència, d’enfrontament armat on només hi ha un guanyador, Israel, i un perdedor, Palestina, i on les dones no apareixen és el que va confirmar l’estudi sobre la cobertura mediàtica que el periodista J.P. Armengou va fer dels principals mitjans catalans i espanyols entre l’1 de gener del 2021 a l’1 de setembre de 2022 sobre el conflicte entre Israel i Palestina. L’estudi²² va ser elaborat conjuntament per Mèdia.cat i l’Observatori Crític dels Mitjans i impulsat pel Grup de Periodistes Ramon Barnils, el Servei Civil Internacional de Catalunya (SCI) i l’Associació SUDS, amb el suport de l’Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament. L’estudi recollia un total de 1.043 de peces informatives de dotze mitjans diferents publicades durant 608 dies. L’anàlisi “abasta alguns dels principals fets d’actualitat a Israel i Palestina en els darrers temps (com ara dues ofensives a Gaza o l’assassinat de la periodista palestina Shireen Abu Akleh)”. Segons el periodista J.P. Armengou, l’anàlisi tenia per objectiu “observar com s’informa del conflicte entre Israel i Palestina, des de quina perspectiva se sol explicar i quin tipus de qüestions s’aborden en la cobertura mediàtica”.

Una de les conclusions que es van extreure d’aquest recull de notícies és que “els mitjans cobreixen especialment els grans esdeveniments bèl·lics. Importa més un assumpte de gravetat que explicar el conflicte de manera regular. El conflicte segueix sent rellevant pels mitjans, però en parlen, sobretot, en pics d’actualitat. Les informacions no s’emmarquen en el context i tampoc hi ha un seguiment. I el seguiment sobre les víctimes del conflicte és desigual. Les morts israelianes tenen una presència superior als mitjans.” D’aquesta manera, els mitjans es converteixen en transmissors del relat oficial d’Israel com afirma Lina Meruane: “no hi ha

²² <https://www.media.cat/2023/12/14/cobertura-mediatica-del-conflicte-entre-palestina-i-israel-gener-2021-agost-2022/>

simetria entre unes i altres perquè el relat palestí va sent deslegitimat des dels Estats Units i silenciats per la premsa nord-americana que, per molts temps, li ha atorgat àmplia davantera al relat israelià. No és només que de cada deu entrevistes a portaveus israelians, una sigui a un representant palestí. És que, a més a més, una narració palestina mai pot presentar-se de manera autònoma en els mitjans o en l'acadèmia i poques vegades apareix sola sense contrapès o contrapunt israelià.”²³

Així es va construir aquest relat de “guerra” entre dos pobles quan com bé diu Soraida Hussein: “això no és una guerra entre iguals”. Una constatació que també recull Lina Meruane quan afirma que “els qui relaten el conflicte d’una manera simètrica l’estan descontextualitzant gairebé tant com els sionistes de dretes.”²⁴ És més, per Hussein “això no té a veure només amb el que passa ara, el que ara passa a Palestina és un conflicte global que té una llarga història”. El més fàcil és acceptar la història que ens arriba, sense qüestionar-nos d’on ve, quins interessos amaga o a quins interessos respon. Justament per saber si aquest relat era compartit per una part de les seves protagonistes, les dones que no apareixen als mitjans, volíem saber quina era la seva opinió sobre els temes recollits en l’estudi de les companyes i que se’ns presenten com a fonamentals, com a únics del relat oficial.

3.2. Feministes contra l’agenda dels mitjans

La idea inicial era que les feministes a qui havíem d’entrevistar ens comentessin aquestes informacions, saber quina era la seva posició davant aquests fets, la seva crítica a com s’havia informat o la seva anàlisi. Novament ens plantejàvem el treball des de la motxilla de la que parlàvem al principi, una motxilla que en aquest cas tornava a respondre al relat oficial, al relat que situa en primer pla aquelles informacions que el poder considera importants. La resposta de les feministes palestines consultades va ser pràcticament unànime: no volien parlar d’aquests temes, no consideraven que aquests temes fossin del seu interès. “Per nosaltres aquestes informacions no són prioritàries” afirmava una de les dones consultades, mentre que una periodista palestina assegurava que “som nosaltres les que decidim què dir, quan dir-ho i com dir-ho, però això ja no interessa als mitjans” sentenciava amb contundència. En la mateixa línia es manifestava una activista feminista del grup Tal’at quan assegurava que “aquests temes no són prioritàris per nosaltres. L’agenda del que és important o no per al poble palestí la posem nosaltres i aquestes informacions responen a l’agenda que ens imposa en Nord Global”.

²³ Meruane, Lina (2023) “Palestina en pedazos”. Barcelona: Random House

²⁴ Meruane, Lina (2023) “Palestina en pedazos”. Barcelona: Random House

Són conscients de les dificultats de canviar l'agenda del mitjans i d'introduir noves mirades al relat perquè s'exigeix que siguin elles les que el canviïn i elles se'ns mostren cansades i decebudes de no ser escoltades perquè "el relat que fem no és el que Occident vol escoltar" ens comenta una activista. I afegeix que aquest cansament respon a que "s'espera que siguem analítiques, eloqüents, historicistes... perquè l'oprimida ha de ser la més que perfecte i hem d'estar sempre disposades a donar explicacions i a respondre a allò que en realitat és el que agrada a qui escolta."

Les feministes palestines critiquen durament la imposició de l'agenda mediàtica perquè "cal informar del que a Palestina interessa que se sàpiga més enllà de la violència. Els israelians controlen el relat, la narrativa d'Occident; decideixen com cal representar i com cal parlar de Palestina per servir a una lògica geopolítica molt concreta" sentència Soraida Hussein. I és que mai existeix una única història, com diu Chimamanda Ngozi Adichie. En coexisteixen de diferents que se sumen, es complementen i també es contradiuen. Aquestes altres històries són les que expliquen les seves protagonistes, les feministes palestines.

Mentre els mitjans s'omplien del relat d'Israel com a guanyador de l'últim combat (l'atac al camp de Jenin) i presentaven el poble palestí com a nou derrotat, a la Cisjordània ocupada la vida cultural i social continuava malgrat les accions de violència quotidianes que en determinats moments l'aturaven. La dones consultades coincideix en què la realitat que es mostra als mitjans, tant palestins com occidentals, no és la realitat que elles viuen i si "els mitjans només continuen difonent el fet puntual de la violència estan enganyant la societat. Aquesta no és la realitat de Palestina (...) La resta dels dies també són horribos, però la vida a Palestina és molt més que violència" ens expliquen dues activistes amb qui mantenim conversa en una cafeteria de Ramal-lah. I aquest molt més que violència és el que volen explicar-nos amb exemples on nosaltres vam poder participar-hi: actes culturals al carrer; circ; fira d'artesanía; fira de menjar i productes vegans; trobades feministes; trobades culturals i polítiques; una jornada LGBTI; el concert de la cantant tunisiana Amal Metlouni amb el cor de Jerusalem, format únicament per dones, al Palau Cultural de Ramal-lah.

"Si es deixés de parlar només de violència i hi hagués una informació diversa i contrastada sobre Palestina tindríem més capacitat d'influència i incidència a Europa. Volem que la nostra veu arribi a Occident però no només en el moment de l'impacte de la notícia. Per què no se'n fa un seguiment? Per què no s'explica el context? Per què no es parlen d'altres temes més enllà de la violència?" es pregunta l'activista Soraida Hussein. Unes preguntes que tenen una resposta clara: cal fer un canvi de mirada perquè fins ara s'ha seguit el relat que ha interessat al

Nord, un relat que respon a uns determinats interessos geopolítics on el poble palestí no té capacitat de decisió, asseguren les periodistes consultades. Algunes d'elles fins i tot s'atreveix a dir que des del Nord s'imposa una mirada, des de la superioritat, perquè "ens asseguren que elles saben millor quins temes interessin a Europa". Però com diu Soraida Hussein "potser el que interessa al Nord Global no està passant aquí. Mirem primer què passa a Palestina i del que passa aquí veure'm què pot interessar difondre. Cal informar del que a Palestina interessa que se sàpiga, més enllà de la violència."

4. Feminisme i acció política a Palestina

"El feminisme no és només una estratègia per superar l'opressió basada en el gènere, sinó també contra el racisme, el feixisme, el materialisme o l'opressió econòmica" va dir Ángela Davis en unes declaracions fetes el 2018. I aquí l'activista palestina Soraida Hussein afegeix que el feminisme palestí, clarament polític, és una lluita global on les dones som fonamentals per molt que de vegades "siguem invisibles a ulls d'Occident, nosaltres lluitem per la igualtat de dret polític, econòmic, social i cultural i pel dret a la llibertat i la independència del nostre poble en un context colonial terrible".

Totes les entrevistades per aquest treball, una quinzena de feministes dels àmbits polítics, socials, acadèmics i periodístics, coincideixen en què el feminisme i la lluita pels drets de les dones a Palestina és política i no es pot deslligar de la lluita per l'alliberament del país, contra el colonialisme, pel control de la terra i del sistema de producció i per a la consecució de la llibertat: "així ha estat al llarg de la nostra història i així continuarà sent, forma part de la nostra identitat" afirma Hussein. I com diu l'activista Zuhur Dalo "es tracta de practicar una identitat que et travessa en tots els aspectes de la teva vida. Una identitat en constant moviment que t'interpel·la perquè facis més que perquè siguis. Ser palestina és una pràctica quotidiana."²⁵

Una pràctica que es remunta al segle XVI perquè "el moviment polític de dones palestines ha estat íntimament lligat a la convulsa història de Palestina (...) i conformada per múltiples factors, especialment pels diferents tipus de colonització successives" afirma Mar Gijón Mendigutía.²⁶ Des d'aleshores fins a l'actualitat, el moviment de dones palestí ha estat

²⁵ Blanco Fernández, Txus (2022). "Un siglo de resistencia en Palestina. Historias de solidaridad y activismo". Barcelona. Icaria Más Madera

²⁶ Gijón Mendigutía, Mar (2015). "Historia del movimiento de mujeres en Palestina". Tafalla (Navarra). Txalaparta

conformat per “una complexa barreja nacionalista, anticolonialista i elements feministes” afegeix Gijón Mendigutía.

Un feminisme que “fa por” perquè és un feminisme polític i “se’ns veu com enemigues, sabem que si només parléssim dels drets de les dones, sense situar-nos en el context del colonialisme i el secessionisme, ja no seríem un perill” afirma l’activista Hussein. Una idea que comparteix Margaret Raii, experta en gènere i psicòloga de la Mitja Lluna Roja Palestina, per a qui “les feministes sempre hem lluitat contra el colonialisme i l’atac contra nosaltres és justament perquè som dones que lluitem contra el colonialisme i volem canviar la realitat política, social i econòmica a la que ens sotmet aquesta dominació”. Per això també apunta a la necessitat de passar a l’acció perquè “les dones no ens podem quedar amb les mans creuades mentre l’ocupació israeliana ens roba les terres, ens mata les filles i els fills, ens nega els drets, ens prohibeix treballar.... la nostra batalla real és contra l’ocupació” sentència.

Des de l’acció política feminista, les palestines desestabilitzen un sistema que les vol callades i a casa; un sistema que les pressiona des de dins i des de fora perquè no surtin del paper que se’ls hi ha atorgat imposat per la cultura occidental, mentre elles treballen a les ciutats, als pobles, als camps de refugiades just per aconseguir el contrari, per transformar l’espai i la vida amb resistències. És un feminisme que entén que “la teoria és un munt de paraules, de vegades interessants per reflexionar, però, són només paraules fins que es contrasta amb la vida real” com el definia la feminista nord-americana Carol Hanisch.²⁷ És un feminisme que col·labora amb l’acadèmia i que surt d’ella i es transforma i s’adapta a les necessitats de cada espai, de cada moment i de cada grup de dones. Un feminisme on la teoria surt al carrer i s’uneix a la lluita social i política perquè com deia bell hooks: “La teoria no és per se alliberadora o revolucionària, cal interrogar de forma molt profunda les estructures de poder i desmantellar els sistemes d’opressió (...) Cal preguntar-se qui determina què és la teoria i què no ho és?”²⁸

Les veus consultades insisteixen en no separar el feminisme de la lluita política tot i que “les dones som conscients que ens enfrontem a múltiples discriminacions res ens aturarà perquè formem part de la causa palestina, una causa que reflecteix la lluita contra el sionisme, l’antimperialisme i el genocidi lent i persistent. Reflecteix un cas d’injustícia i de perill, però no només per al poble palestí, és un perill per a la humanitat” explica l’activista Soraida Hussein. Una mirada que coincideix amb el que l’antropòloga feminista Rita Laura Segato definia

²⁷ Hanisch, Carol (2016). “Lo personal es político”. Santiago de Chile. Ediciones Feministas Lúcidas

²⁸ hooks, Bll. (2021). ‘Theory as Liberatory Practice’ a Yale Journal of Law and Feminism

clarament afirmant que "som totes palestines, perquè amb la submissió de Palestina, sense fre jurídic de cap mena, s'inaugura una fase nova de la història en què l'autoritarisme, el control dictatorial, arbitrari i per la força s'han globalitzat."²⁹

4.1. Feministes atrapades entre tres opressors

L'últim informe de la Convenció sobre l'Eliminació de Totes les Formes de Discriminació contra la Dona (CEDAW)³⁰ emès sobre Palestina remarcava com "les dones palestines s'enfronten a un sistema discriminatori en diferents aspectes davant dels crims de l'ocupació colonial israeliana i les violacions greus del dret internacional, en general, i del dret internacional dels drets humans i el dret internacional humanitari, en particular." Una vulneració de drets de les que l'informe acusava directament "els soldats i els colons que s'infiltra a la Ribera Occidental, especialment a Jerusalem, o a prop de la Franja de Gaza, i les dones palestines en pateixen directament les conseqüències. Són poques les dones palestines que no s'han vist directament afectades per algun dels crims de l'ocupació israeliana o que no n'han patit les conseqüències."

Una ocupació israeliana que se suma, segons el mateix informe, a les conseqüències que les palestines reben "per causa dels costums i les tradicions en vigor, que en consoliden la subordinació i se centren en el paper en la reproducció. A més, algunes lleis encara vigents a l'Estat de Palestina vulneren els drets de les dones, en particular les relatives a les disposicions penals i a l'estatut personal."

Totes les dones entrevistades confirmen aquesta diagnosi i asseguren que els retrocessos i les amenaces per a l'avenç de l'agenda feminista s'han intensificat en els últims anys a causa principalment de l'ocupació israeliana, de la manca d'interès polític per part de l'Autoritat Nacional Palestina i del control ideològic de Hamàs, dels salafistes i d'altres partits i moviments extremistes islàmics com ens explica l'activista feminista, Yussarah Abdallah Vargas. També coincideixen en el fet que, en certs moments històrics, la lluita feminista i contra les violències masclistes queda en segon terme davant les violències que pateixen per "la confluència i la superposició de diverses estructures d'opressió, que tenen com a eixos centrals el règim d'ocupació, l'apartheid i la desposseïció imposada per Israel i el patriarcat dominant a la societat palestina."³¹

²⁹ Segato, Rita Laura (2022) "Escenes d'un pensament incòmode"

³⁰<https://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2FPPrICAqhKb7yhss1YTn0qfx85YJz37palgUC29cdkb0zsJSoVcjNxEUyop4GUgNo7vxCKpaxiTtZsiNXk6TJe52tcCV%2FEqkQgKKV3qcFulyF1B6suX7fJL%2B>

³¹ Urrutia Arestizábal, Pamela, Escola de Cultura de Pau (ECP) i Associació Hèlia. (2022) "Reptes de les lluites feministes a Palestina en un context de postpandèmia"

La situació d'apartheid i els atacs israelians contra la població palestina també fan, com comenta Tahreer Arej, directora de MITFAH³², que “tot i que no aturem la lluita, quan hi ha tants problemes polítics i una situació d'emergència com la que vivim, el feminisme es deixa de banda i la gent parla de política d'emergència, de vida.” Amb tot i això, tenen clar que “el moviment feminista és necessari, ho va ser en el passat i ho és en el present (...) i el moviment polític nacional, el camí cap a l'alliberament del nostre poble no es pot deslligar de l'alliberament de les dones, no serà real si no hi ha una consciència feminista en el seu plantejament” ens comenta una feminista de base que prefereix quedar en l'anonimat.

Margaret Raii, experta en gènere i representant de la Union of Palestinian Women Committees (UPWC)³³ a la ciutat de Qalqilia, a la Cisjordània ocupada, assegura que “vivim en un sistema corrupte” i el control de l'Autoritat Nacional Palestina (ANP)³⁴ és tant ferri que “encara que moltes organitzacions de dones palestines treballin per canviar les coses, els seus interessos moltes vegades xoquen contra els interessos de l'ANP o de les organitzacions de dones que són part de l'ANP que s'oposen a aquests canvis i, aleshores, tot s'atura”. Raii es mostra contundent quan assegura que “ si proposem una nova llei en benefici de les dones però que no té res a veure amb les interessos de les dones de l'ANP, aquestes exerceixen el seu poder per anar en contra d'aquests avenços que proposem des de les organitzacions”.

Per Sama Aweidah, directora general del Women's Studies Centre³⁵ aquesta situació respon clarament a un plantejament sexista ja que “per a la presidència del govern les dones no som importants. Per exemple, fa anys que insistim a l'ANP que implementi les lleis que poden protegir les dones, però no hi ha voluntat política. Un grup de juristes fa 16 anys que intenten que s'aprovi una llei contra la violència de gènere i encara no ha estat possible.”

Juntament amb aquesta falta de voluntat política que remarquen diferents organitzacions de dones s'hi afegeix “l'oposició salafista que pressiona el govern i porta a terme campanyes en contra de qualsevol avenç per millorar la situació de les dones i aconseguir que bona part del poble palestí, el més tradicional, els hi doni suport” ens explica Margaret Raii. Com exemple d'aquesta situació ens s'explica com s'han aturat diferents projectes de llei treballats per organitzacions de dones per lluitar contra els feminicidis o els matrimonis infantils, entre

³² Institució independent de la societat civil palestina que des de 1998 treballa, en l'àmbit local i internacional, per fomentar els principis de la democràcia i el diàleg efectiu i donar suport a la construcció de l'estat palestí. <http://www.miftah.org/>

³³ Una organització feminista que treballa des del 1980 per construir una societat civil palestina progressista i democràtica lliure de tota forma de discriminació i amb l'objectiu de millorar la situació de les dones palestines per garantir la veritable igualtat entre homes i dones i la justícia social. <http://www.upwc.org.ps/>

³⁴ El 2013 l'Autoritat Nacional Palestina va passar a anomenar-se Estat de Palestina

³⁵ Entitat que treballa per una societat palestina justa en la qual prevalgui la plena igualtat basada en la justícia de gènere en un estat palestí laic, democràtic i independent que respecti la llibertat i la dignitat dels drets humans. <https://wsc-pal.org/page-139-en.html>

d'altres. "Fer propostes a l'ANP no és un problema, però a l'hora d'implementar-les ens trobem amb els salafistes³⁶, amb els costums i les tradicions i amb el poder de les famílies que moltes vegades acaben tenint més poder que l'ANP" afegeix Raii.

Per Sama Aweidah a aquesta situació se li afegeix una altra, i és que per ella: "l'ANP mai no ha recollit cap de les recomanacions que hem fet ni se les ha pres seriosament. Sempre diuen que no poden canviar lleis... No tenim poder perquè no som lliures" sentència. Com exemple d'aquesta situació Aweidah també ens parla de la proposta de la Llei de família que milloraria les condicions legals de les dones i que porta 20 anys en procés: "Tothom ens fa promeses, però ara els partits islamistes extremistes són molt influents i tenim clar, perquè així ens ho han demostrat al llarg dels anys, que l'ANP no es posarà del costat de les dones i en contra dels partits salafistes." Aquesta pèrdua d'autoritat de l'ANP que relataven les feministes també quedava reflectida en l'informe *Reptes de les lluites feministes a Palestina en un context de postpandèmia* on s'assegurava que "l'Autoritat Palestina afronta una greu crisi de legitimitat i descrèdit per acusacions d'autoritarisme, corrupció i col·laboració acrítica amb Israel. Les principals forces polítiques palestines, Fatah i Hamàs, sembla que s'han instal·lat en una divisió que, a la pràctica, afavoreix l'*statu quo* i el repartiment de poder entre les dues formacions i obstaculitza el canvi de lideratges, el relleu generacional i les possibilitats de les dones d'ampliar la seva presència en espais de decisió."³⁷

Davant l'immobilisme del Govern palestí per avançar en la igualtat, diferents entitats de dones i feministes ja fa temps que van començar a cooperar i a col·laborar amb organitzacions feministes i de defensa dels drets humans internacionals amb una intenció clara: "volem que l'ANP deixi de vulnerar els drets de les dones i sabem que això no els hi ha agradat gens. Això vol dir que anem pel bon camí" afirma Sama Aweidah.

La crítica que les feministes fan a l'ANP s'amplia cap a la Unió General de Dones Paletines (UGDP)³⁸ a qui acusen d'haver-se "menjat" l'activisme palestí per interessos de l'ANP. Des del 1994 fins ara, la UGDP va començar a treballar com si fossin "l'avantguarda de la lluita però en realitat treballen per una agenda que només tenen elles i que respon als seus interessos i als de l'ANP" ens explica una feminista entrevistada. Uns interessos que per les dones entrevistades no responen a la realitat i es queixen de la falta d'interès del govern palestí per

³⁶ Les dones entrevistades parlen de salafistes quan es refereixen a moviments i partits polítics que difonen una ideologia islamista radical.

³⁷ Urrutia Arestizábal, Pamela (2022). "Reptes de l'agenda feminista a Palestina en un context post-pandèmia" Recuperat el 10 de novembre de 2023 des de: <https://heliadones.org/publis/reptes-de-lagenda-feminista-a-palestina-en-un-context-post-pandemia/>

³⁸ Va ser creada el 1965 com a òrgan de l'Organització per a l'Alliberament de Palestina (OAP) per defensar els drets de les dones palestines i promoure la seva incorporació en la lluita per la independència del poble palestí. <https://gupw.net/>

millorar la situació de desigualtat que viuen les dones i la paralització dels projectes de llei que s'han reclamat. La UGDP, afegeixen, controla políticament tots els espais feministes i de dones i “no permeten que critiquem a l'ANP, no permeten que diguem que l'Autoritat no té una agenda per les dones. Elles són l'autoritat palestina de dones” sentència Soraida Hussein. Per això, afegeixen, “de vegades ens trobem que en comptes d'estar lluitant contra el colonialisme estem fent campanyes en contra dels decrets presidencials.”

4.2. Colonialisme i salafisme contra les dones

Juntament amb aquesta denuncia cap a les autoritats palestines, les feministes amb qui ens vam reunir coincidien en què ara mateix, més enllà de la falta de suport de l'ANP es troben immerses enmig d'altres dues expressions de violència: la de l'ocupació i la salafista. Les feministes acusen a l'ANP de col·laboracionista amb el règim colonial i amb les organitzacions salafistes de la mateixa manera que asseguren que “els partits salafistes surten en contra dels acords de la CEDAW i les feministes milers de vegades, però mai no surten en contra de l'ocupació israeliana” es lamenta Sama Aweidah, directora general del Women's Studies Centre.

La mateixa Sama Aweidah es mostra contundent quan assegura que “el govern no només no vol treballar per la igualtat de gènere sinó que ara també estan permetent que els partits islamistes extremistes aturin la feina feta.” Feia 16 anys que l'entitat portava a terme tallers a les escoles, finançats pel Ministeri d'Educació, per introduir a les aules la perspectiva de gènere, lluitar contra les violències masclistes i formar en temes com l'assetjament sexual, els feminicidis o els matrimonis de menors. Els cursos van ser cancel·lats el 2022 per l'ANP perquè “els salafistes van fer una campanya contra nosaltres per ser feministes. Van arribar a dir que volem convertir a tot el jovent en homosexuals i que promoviem el sexe lliure o que no volíem que les dones es casessin” ens explica la directora de Women's Studies Centre. El cas és que la campanya ha tingut el resultat esperat i tot i que l'entitat va presentar dues denúncies al fiscal general, no van prosperar. “Aquest és un exemple clar del poder que tenen els salafistes” sentència Sama Aweidah. Una cancel·lació d'activitats que també han patit altres entitats de dones i feministes que impartien tallers a les escoles com MITAH o Union of Palestinian Women Committees. Les xifres canvien segons les fonts, però la majoria d'entitats consultades diuen que en l'últim any la autoritat palestina ha prohibit 230 programes d'educació en perspectiva de gènere a les escoles al·legant que els volia revisar. Ara, segons les dones consultades, “el que ha fet el Govern ha estat cancel·lar-los per la pressió i la influència dels grups salafistes i dels imams.” El cas és que, a hores d'ara, encara no els han tornat a

implementar. Per Tahreer Arej, directora de MITFAH, una de les entitats afectades per les cancel·lacions, aquesta situació també “respon al poc interès de l’ANP de treballar per la igualtat de gènere al temps que permet que els partits islamistes extremistes aturin la feina feta.”

El cas és que les feministes estan en el punt de mira dels grups islamistes els quals exerceixen diferents tipus de pressions i amenaces contra elles. Fa un any, grups salafistes van promoure campanyes contra les dones i organitzacions feministes a través de les xarxes, difonent fotografies i informacions falses com dir que promouen l'avortament i les relacions fora del matrimoni. Unes acusacions que posen en perill la vida de moltes dones i “davant d'això no vam veure que el Govern actués amb contundència, al contrari, el que va fer va ser mostrar-se *neutral* i acusar els salafistes de tot, com si ells no tinguessin cap culpa” afirma Aweidah. Davant aquesta situació, les entitats amenaçades van demanar a la fiscalia general una investigació oficial i que tanquessin les pàgines dels salafistes perquè eren amenaces directes contra elles. La resposta de la fiscalia era que s’estava exercint la llibertat d'expressió i que una democràcia ho ha de respectar. La denúncia no va prosperar.

Per a les feministes consultades, aquesta situació de genocidi i de violències que rep el poble palestí s’intensifica amb les dones i especialment amb les feministes, tant per part de l’ANP com dels salafistes, i remarquen la violència estructural exercida des de l’ocupació israeliana i de forma cruel pels colons assegurant que: “el colonialisme és el primer problema i el més greu al que ens enfrontem les feministes, ja sigui a Jerusalem o a la Cisjordània ocupada.” Una pressió que fa que “ens haguem de reinventar constantment, buscar vies d’actuació per adaptar-nos a un colonialisme que ens té en el punt de mira de la seva política i això ens determina moltíssim i a l’hora ens debilita” explica Tahreer Arej, directora de MITFAH i professora de la Universitat de Birzeit. I afegeix que “tot el que ens passa a les feministes està relacionat amb el colonialisme. Explicar el colonialisme és explicar la situació de les dones a Palestina.”

Una de les últimes manifestacions del colonialisme israelià contra las organitzacions de dones va tenir un punt àlgid el 19 d'octubre de 2021 quan una ordre militar israeliana va declarar “organitzacions terroristes” a sis entitats palestines de drets humans, civils i feministes als territoris palestins ocupats: ADDAMEER, Al Haq, Defensa de Nenes i Nens Internacional – Palestina, Unió de Comitès de Treball Agrícola, Centre Bisan de Recerca i Desenvolupament, i Union of Palestinian Women Committees.

Aquesta designació, en virtut d'una llei israeliana de 2016, a la pràctica va significar la prohibició de les activitats d'aquests grups de la societat civil, i va autoritzar a Israel a tancar les seves oficines, confiscar els seus béns i arrestar i empresonar el personal, així com prohibir el finançament o fins i tot l'expressió de suport de les seves activitats. Human Rights Watch i Amnistia Internacional van denunciar aquesta mesura com una decisió “deplorable i injusta que constitueix un atac del govern israelià al moviment internacional de drets humans.”³⁹ Però fins ara, aquestes entitats continuen a la llista d'organitzacions terroristes amb les conseqüències polítiques, econòmiques i socials que dificulten enormement la seva feina.

Entre aquestes entitats hi havia ADDAMEER, Prisoner support and Human Right Associations, Entitat que treballa en defensa dels drets humans de les preses i els presos palestins,⁴⁰ i la Union of Palestinian Women Committees (UPWC), una organització feminista que treballa des del 1980 per construir una societat civil palestina progressista i democràtica lliure de tota forma de discriminació i amb l'objectiu de millorar la situació de les dones palestines per garantir la veritable igualtat entre homes i dones i la justícia social⁴¹.

Com a falta d'aquest interès per lluitar contra les discriminacions que viuen les dones, algunes de les feministes consultades sobre l'ordre militar israeliana de declarar “organitzacions terroristes” a les entitats de la societat civil, ens expliquen que els mitjans internacionals només van parlar “del fet puntual, sense informar de les conseqüències econòmiques, socials i laborals que això va suposar per a les dones que hi treballaven sinó que tampoc van informar de la paralització de gairebé tots els projectes feministes que teníem, en marxa”. Algunes d'aquestes organitzacions, que eren consultores de Nacions Unides, van aturar la feina i es va estendre el dubte entre els donants internacionals. Això va suposar que es reduïssin les seves fonts d'ingressos i en conseqüència la seva capacitat d'acció política. La por és el que va marcar aquestes reaccions: “tot i que Israel no va presentar mai cap prova de que aquestes organitzacions fossin terroristes, les entitats internacionals que ens donaven suport tenien por de continuar fent-nos donacions i de treballar amb nosaltres (...) això va empitjorar la nostra situació i no vam veure a cap mitjà internacional cap informació del que estava passant” ens explica Margaret Raii, experta en gènere i representant de la Union of Palestinian Women Committees a la ciutat de Qalqilia, a la Cisjordània ocupada.

³⁹ “La designació com a terroristes de diverses organitzacions palestines és un descarat atac contra els drets humans” Recuperada el 15 de novembre de 2023 des de: <https://www.amnistiacatalunya.org/en-que-treballem/noticies-dactualitat/noticies-dactualitat/articulo/israel-territoris-palestins-ocupats-la-designacio-com-a-terroristes-de-diverses-organitzacions-palestines-es-un-descarat-atac-contra-els-drets-humans/>

⁴⁰ <https://www.addameer.org/>

⁴¹ <https://upwc.org.ps/>

A aquesta reducció d'ingressos internacionals s'hi va afegir que "L'ANP van mostrar la seva solidaritat però no ens va donar cap solució (...) moltes paraules que no es van concretar en cap acció real que ens permetés continuar treballant". Aquest és, insisteixen les palestines consultades, un exemple que respon a una clara intencionalitat política amb l'objectiu d'aturar la feina de les feministes que "promouen canvis polítics, socials i econòmics".

4.3. Dones preses, un atac al moviment universitari

Tot i que el nombre de dones preses és menor que els dels homes⁴², per Sahar Francis, directora executiva d'ADDAMEER, això no vol dir que les dones no lluitin per l'alliberament de Palestina, "ho fan d'altres maneres". I el fet és que darrera les detencions de dones, la majoria molt joves, hi ha la intencionalitat de destruir el moviment estudiantil: "la majoria de noies arrestades i empresonades són estudiants universitàries perquè Israel relaciona el moviment estudiantil amb els partits polítics. Si totes les estudiants són activistes, el moviment estudiantil és un moviment polític. I, per tant, un perill" explica Sahar Francis. A més, afegeix Francis, les i els estudiants més enllà de ser arrestades per organitzar activitats al campus també s'han d'enfrontar a la censura perquè: "moltes vegades són arrestades per publicar a les xarxes socials les seves opinions en contra de l'ocupació i tot i que saben que Israel controla tot el que fem, aquest jovent continua endavant malgrat saber el preu que possiblement pagarà pel fet de lluitar contra la colonització."

En la majoria de casos, els nois i les noies són arrestades i empresonades sense saber de què se les acusa i poden romandre a la presó durant mesos i anys sense que hi hagi un judici o que aquest arribi molt tard, segons ens explica Sahar Francis. Aquest va ser el cas de Ruba Assi, detinguda el 9 de juliol de 2020 per ser activista del moviment estudiantil a la Universitat de Birzeit i organitzar activitats al campus universitari: "em van arrestar sense donar-me cap raó, ni tan sols em van interrogar i directament em van empresonar". El seu cas, com explica ella durant l'entrevista a Ramal·lah, no va ser l'únic: "el moviment estudiantil a Birzeit és el més actiu de Palestina i els israelians ja fa temps que estan orquestrant campanyes de propaganda contra el Consell d'Estudiants de Birzeit. El 2019 van arrestar el president del Consell d'Estudiants i després van començar a arrestar totes les activistes del moviment que treballàvem a la universitat". De fet, en aquell moment, "els mitjans israelians van començar a demanar a l'exèrcit israelià que havien d'actuar contra un moviment que cada dia es feia més fort i es veia com un perill" ens comenta una estudiant de Birzeit durant l'entrevista que vam mantenir al campus universitari.

⁴² Segons les últimes dades facilitades per ADDAMEER, el total de presoners polítics és de 7.000 i d'aquests 60 són dones

Després d'11 mesos en presó preventiva, Ruba Assi va ser jutjada i condemnada a 21 mesos de presó per organitzar activitats per l'alumnat de la universitat. El 6 març de 2022 va quedar en llibertat i va tornar a la universitat a continuar estudiant Sociologia. Malgrat l'experiència, Ruba Assi té clar que vol estar al costat de les organitzacions socials i "això també és política perquè tot a Palestina està relacionat amb la política. I jo vull donar més al poble i a la pàtria (...)

Qualsevol cosa que pugui fer perquè la gent d'altres països pugui conèixer la situació de les presoneres, ho faré, costi el que costi." Aquesta estudiant de Sociologia té dos objectius clars: "enfortir emocionalment les presoneres i reduir la vulneració de drets humans dels palestins empresonats que duu a terme Israel, i especialment els de les dones preses."

La vulneració de drets de les dones preses responen, segons assegura la directora d'ADAAMER, a una discriminació de gènere. Si bé assegura que en les vistes dels tribunals o en les sentències no hi ha diferències de gènere, en els interrogatoris i en la vida dins les presons "aquestes diferències són enormes perquè els israelians usen el gènere en contra de les preses." Com a mostra d'aquestes vulneracions de drets pel fet de ser dones, Sahar Francis ens explica que "sempre són interrogades per homes que acosten el seu cos a elles excessivament i elles no es poden moure o el policia posa el peu a prop dels peus de les dones o en mig de les cames de les presoneres envaint el seu espai íntim." ADAAMER també ha recollit casos de violència sexual en dones que estaven sent interrogades perquè "les feien despullar davant d'homes policies i en un cas, durant un escorcoll, una noia va ser violada amb les mans per una metgessa i una infermera." Aquest cas va arribar als tribunals israelians que van reconèixer que s'havia exercit violència contra aquesta dona, però van tancar el cas sense sentència. La raó que van argumentar era que no sabien qui havia donat l'ordre. "Això és el que passa amb el 99% dels casos de violència sexual i verbal a les presons. Elles presenten les denúncies, però els casos sempre es tanquen sense sentència condemnatòria" es queixa la directora d'ADAAMER.

Les detencions d'estudiants no són un fet puntual a Palestina, l'ocupació israeliana "ens veu com un perill que cal eliminar" ens comenta una estudiant de la Universitat de Birzeit. Aquesta universitat i l'alumnat van estar des del 7 d'octubre de 2023 intentant mantenir la normalitat al campus universitari. Una normalitat que es va veure truncada quan el 8 de novembre de 2023 l'ocupació israeliana va envair el campus de la Universitat i va assaltar la seu del Consell d'Estudiants i els blocs d'habitatges on s'allotjava l'alumnat. Davant aquesta situació, la Universitat va fer, el 9 de novembre de 2023, una declaració pública qualificant la invasió "com una violació flagrant de totes les lleis, convencions i tractats internacionals que incriminen la violació de les universitats i institucions acadèmiques." El comunicat es tancava amb una declaració d'intencions: "l'ocupació mai trencarà la voluntat de la Universitat de Birzeit, del seu

alumnat o del seu personal; ni la voluntat de cap altra institució acadèmica palestina, ben al contrari; sempre mantindran el seu missatge d'educació, recerca, resistència i sacrifici per alliberar-se de l'ocupació." No era la primera vegada que es produïa un assalt a Birzeit, el 24 de juliol de 2023 l'ocupació israeliana va envair el campus i va detenir 8 dels seus estudiants després d'haver-los agredit, segons fonts palestines.⁴³

Dies després del primer comunicat, el 29 de novembre de 2023, la Universitat de Birzeit i altres 14 institucions d'educació superior de la Palestina ocupada emetien una crida "per la justícia, la humanitat i la fi dels 75 anys de règim d'Israel d'opressió colonial i apartheid."⁴⁴ En aquest comunicat demanaven a les institucions acadèmiques internacionals que prenguessin "accions concretes per posar fi a la guerra genocida i al colonialisme dels colons israelians com un alto el foc humanitari immediat, garantit per l'ONU." Un alto al foc que també va demanar, el 6 de desembre de 2023, António Guterres, secretari general de Nacions Unides. Guterres va invocar, per primer cop des que va accedir al càrrec l'any 2016, l'article 99 de la Carta d'ONU "davant el greu risc de col·lapse del sistema humanitari a Gaza, insto el Consell a ajudar a evitar una catàstrofe humanitària i fer una crida per declarar alto el foc humanitari."⁴⁵

4.4. "No és una crisi, és colonialisme"

Estretament lligat al control que Occident i Israel té de la narrativa apareix a les converses l'ús del llenguatge com a eina de poder i de perpetuació d'imaginari. Per les feministes consultades, cal canviar el llenguatge amb el que els mitjans parlen de Palestina i Israel. D'entrada, coincideixen en que no es pot parlar de crisi perquè "el que vivim és el resultat de molts anys de colonialisme i si parlem només de crisi esborrem totes les implicacions polítiques i econòmiques que sostenen el colonialisme i els interessos internacionals que els hi donen suport" ens explica una de les activistes entrevistades. I en la mateixa línia, Soraida Hussein afirma que tampoc "es pot parlar de guerra perquè no es un enfrontament entre iguals, els mitjans informen com si estiguessin enfrontant-nos a partir de les mateixes condicions i no és així. Israel és un estat colonitzador que vol exterminar un poble". La majoria d'elles creu que parlar sempre de crisi palestinaisraeliana és faltar a la veritat perquè amaga els interessos geopolítics que promouen aquesta situació.

⁴³ Universitat de Birzeit (2023) "Statement on the Israeli Occupation's Army's Invasion of Birzeit University". Recuperat el 18 de novembre des de: <https://www.birzeit.edu/en/news/statement-israeli-occupations-armys-invasion-birzeit-university>

⁴⁴ "A Unified Call for Justice and Freedom in Palestine" Recuperada el 30 de novembre de 2023 des de: <https://www.birzeit.edu/en/news/unified-call-justice-and-freedom-palestine>

⁴⁵ <https://x.com/antonioguterres/status/1732457928496496793?s=20>

De la mateixa manera que consideren que la situació que viuen no és una crisi, també consideren que s'esborra la incidència política de la situació quan el mitjans només parlen d'assentaments i ocupació i no de colonització. "Per mi ho es tot, són les dues coses, ocupació, usurpació de la terra, colonialisme" explica Hussein. I posa d'exemple la situació que van patir la Índia i els països africans quan el colonialisme els hi va treure la terra i va explotar econòmicament el territori: "però la diferència és que ells tenien on tornar, nosaltres no. Per tant és més que colonialisme perquè quan reemplaces els amos de la terra per altres és una manera d'esborrar un poble". Per això mateix reclamen que quan es parli de Palestina es parli de la societat palestina o del poble palestí perquè d'aquesta manera, amb les paraules, es reivindica la identitat com a poble que "volen fer desaparèixer".

Una desaparició que com denunciaven les palestines consultades es va dibuixant a poc a poc "a través d'un règim sionista que durant anys ha estat implementant, gràcies especialment als colons, una política de càstig col·lectiu, genocidi i neteja ètnica sense que la comunitat internacional intervingués amb contundència" afirma Yussarah Abdallah Vargas, en una conversa telefònica mantinguda a finals d'octubre de 2023. Un càstig col·lectiu que també denunciaven, el 30 d'octubre de 2023, una trenta ONG israelianes en defensa dels drets humans sota el paraigües de B'Tselem: "The Israeli Information Center for Human Rights in the Occupied Territories"⁴⁶. Aquestes entitats descrivien així la situació: "Durant les últimes tres setmanes, des de les atrocitats de Hamàs del 7 d'octubre de 2023, (...) no menys de tretze comunitats de pastors han estat desplaçades (pels colons). Molts més corren el perill de ser obligats a fugir en els propers dies si no es prenen mesures immediates."

En aquest comunicat conjunt, les entitats alertaven de com "els colons han estat aprofitant la manca d'atenció pública a Cisjordània, així com l'atmosfera general de ràbia contra els palestins, per intensificar la seva campanya d'atacs violents en un intent de forçar transferir comunitats palestines." En el mateix comunicat demanaven a la comunitat internacional que actués "amb urgència per aturar l'onada de violència de colons recolzada per l'estat que ha provocat i està conduint al trasllat forçós de comunitats palestines a Cisjordània."

El comunicat afegia que "malauradament, el govern israelià dona suport a aquests atacs i no fa res per aturar aquesta violència. Al contrari: els ministres del govern i altres funcionaris donen suport a la violència i, en molts casos, l'exèrcit està present o fins i tot participa en la violència,

⁴⁶ DDAA. "Emergency call to the international community - stop the forcible transfer in the West Bank". Recuperada el 30 d'octubre de 2023 des de: https://www.btselem.org/press_releases/20231029_joint_emergency_call_to_the_international_community_stop_the_forcible_transfer_in_the_west_bank

fins i tot en incidents en què els colons han assassinat palestins. A més, des que ha començat la guerra, hi ha hagut un nombre creixent d'incidents en què s'ha documentat que colons violents atacaven comunitats palestines properes mentre portaven uniforme militar i utilitzaven armes emeses pel govern.”

Mentrestant, des de la Cisjordània ocupada, ens alerten via email i xarxes, “de l’oblit al que estan sotmeses” i de la falta d’informació que es transmet del que està passant allà perquè és “una continuació accelerada del que s’ha fet durant dècades, expulsar el poble palestí, ocupar les nostres terres, assassinar-nos...” mentre l’atenció dels mitjans occidental “està centrada en el relat únic que s’emet de Gaza” explica una activista feminista que vol mantenir-se en l’anonimat. Les dades que arriben de Cisjordània són confuses i difícils de contrastar. Amb tot i això, segons Breaking the Silence⁴⁷, el "petit grup d'extremistes" -referint-se als colons de Cisjordània- “només en les últimes 8 setmanes han desplaçat per la força 16 pobles palestins i ha assassinat almenys 8 civils palestins, a més de dur a terme centenars d'altres atacs violents a Cisjordània”.

5. Progressistes excepte per Palestina

Mentre el genocidi continua, ja s’han emès diverses declaracions per part de feministes palestines i el sindicat de comitès de dones palestines sobre la situació actual i la necessitat d’intervenir per protegir les dones i les criatures i joves de Gaza, que “des del 7 d’octubre són víctimes de crims terribles i de l’ús d’armes prohibides internacionalment, incloent fòsfor blanc” denuncia Abdallah Vargas. La massacre de dones i criatures a Gaza es posada com exemple del que la investigadora Aldossari anomena “indiferència del feminisme occidental” quan es pregunta si “no és aquest un delictes contra les dones que mereix atenció i condemna? Com et pots dir feminista tot excusant, fins i tot recolzant, les accions punitives i genocides d’un estat poderós contra un poble indefens atrapat en una presó a l’aire lliure? Com pots esborrar tan fàcilment les experiències esgarrifoses de centenars de milers de dones que no tenen el poder de canviar les seves circumstàncies?”⁴⁸. És el que les acadèmiques feministes palestines han anomenat “Progressive Except for Palestine (PEP)” (Progressistes excepte per Palestina).

⁴⁷ Breaking the Silence és una organització de soldats veterans que han servit a l’exèrcit israelià des de l’inici de la Segona Intifada i s’han encarregat d’exposar al públic la realitat de la vida quotidiana als Territoris Ocupats amb l’objectiu de posar fi a l’ocupació. <https://www.breakingthesilence.org.il/>

⁴⁸ Aldossari, Maryam. (2023). “El feminisme occidental i els seus punts cecs a l'Orient Mitjà” Recuperat el 23 d’octubre de 2023 de https://www.aljazeera.com/opinions/2023/10/23/western-feminism-and-its-blind-spots-in-the-middle-east?traffic_source=rss

Per aquestes feministes, la informació que s'ha difós als mitjans de comunicació internacionals i a les xarxes socials durant aquest última incursió genocida d'Israel ha mantingut el discurs que es ve transmeten des de fa anys: “ha distorsionat les notícies en un context que sembla dir que només les dones blanques, en particular les dones jueves, tenen dret a viure amb dignitat i pau, mentre que les dones palestines no es regeixen pels estàndards feministes internacionals i, per tant, no importa si morim o patim” assegura l'activista Yussarah Abdallah Vargas. En la mateixa línia es manifesta la investigadora de gènere Maryam Aldossari quan referint-se a les feministes blanques diu: “condemneu amb raó la violència que Hamàs va infligir a les dones israelianes. No obstant això, no només cal·leu sobre el patiment de les dones palestines, sinó que intenteu silenciar qualsevol altra persona que sigui prou valenta per parlar per elles.”

La crítica a la falta de sororitat de les feministes occidentals amb les palestines apareixen en moltes de les converses. La mateixa Abdallah Vargas ens explica amb recança que en la situació actual dels atacs d'Israel contra Palestina, “l'exemple més clar d'això és la resposta de les feministes de tot el món que han sortit a defensar les dones israelianes i a difondre la narrativa falsa d'Israel, mentre han tancat els ulls al dolor i les violacions dels drets que les dones palestines porten anys patint. Dones que han estat víctimes de violacions, assetjaments, detencions i assassinats per part de l'exèrcit d'ocupació israeliana”. En aquest sentit, Maryam Aldossari, preguntava a les feministes occidentals, “a un determinat subconjunt de dones predominantment blanques” si “les dones palestines d'alguna manera no són prou dones per merèixer la vostra defensa feminista?”⁴⁹ Per aquesta investigadora “el missatge que les feministes occidentals estan enviant a les dones palestines és alt i clar: el vostre patiment no importa.” Podríem dir que les feministes palestines són les subalternes de les que parlava Spivak; subalternes a Orient i a Occident perquè encara que parlin no són escoltades.

5.1. Periodistes i feministes s'alcen contra la desinformació

Iniciàvem aquest informe parlant de la manipulació del relat, de com hi ha un relat oficial que oblida el relat de l'*altra*, les immenses dificultats per superar aquesta imposició i que el mitjans de comunicació siguin capaços de reflectir també la realitat que es viu a Palestina i fer-ho des de la mirada de Palestina. És el que les feministes palestines, amb qui vam treballar a la Cisjordània ocupada, volien deixar clar. Volien denunciar, com deia una activista que vol mantenir-se en l'anonimat, que “els mitjans continuen sent una extensió de poders i ideologies dominants a tot el món (...) la visibilitat i la representació són elements agafats i no donats. En

⁴⁹ Aldossari, Maryam “El feminisme occidental i els seus punts cecs a l'Orient Mitjà” recuperat el 30 d'octubre de 2023 de: https://www.aljazeera.com/opinions/2023/10/23/western-feminism-and-its-blind-spots-in-the-middle-east?traffic_source=rss

conseqüència, entenc que promoure i difondre el nostre discurs requereix un esforç important.”

I ara, quan s'està vivint en directe el genocidi del poble palestí, es fa més necessari que mai el canvi del relat per evitar la desinformació i el suport a un relat oficial que ja denunciaven les feministes mesos abans. I així ho demanava el Sindicat de Periodistes Palestins quan feia una crida, en un comunicat emès el 24 d'octubre de 2023⁵⁰, a totes les professionals del món perquè: “com a periodistes, tenim el deure d'informar amb precisió i imparcialitat dels fets, especialment en situacions de conflicte, quan la propaganda i la desinformació amenacen d'enfosquir realitats terribles sobre el terreny. Ara és el moment del coratge, l'honestedat i l'adhesió als principis més alts de la nostra professió. El temps s'acaba. Instem els nostres companys i companyes de tot el món a fer el correcte.”

En el mateix comunicat, el Sindicat de Periodistes Palestins demanava a totes les professionals del periodisme que prenguessin “mesures per aturar l'horrible bombardeig del nostre poble a Gaza i adherir-se al principi ètic de la nostra professió.” Una crida a les periodistes, “especialment a qui treballa als mitjans occidentals, a respectar els principis d'integritat periodística i d'adherir-se als estàndards periodístics bàsics” perquè, continua el comunicat, “ens angoixa que alguns dels mitjans de comunicació globals sovint no hagin complert aquests estàndards quan cobreixen la massacre en curs a Gaza.”

El Sindicat denunciava com no s'ha complert un dels principis del periodisme, contrastar la informació: “(...) algunes organitzacions de mitjans occidentals han repetit les informacions del govern israelià, no han desafiat ni tan sols intentat verificar la desinformació i la propaganda flagrants, i han adoptat un llenguatge violent i deshumanitzador sobre el poble palestí.” I posaven com exemple d'aquesta pràctica de desinformació quan “els governs israelià i nord-americà van suggerir, sense cap prova, que el ministeri de Salut palestí havia inflat el nombre de persones palestines registrades com a assassinades a Gaza, moltes agències de notícies van adoptar aquesta informació sense cap crítica. En participar d'aquestes especulacions infundades, impulsades per la propaganda de la màquina de guerra israeliana, les organitzacions de mitjans estan facilitant la mort massiva de palestines i palestins i posant les bases per a un genocidi.”

⁵⁰ Palestinian Journalists' Syndicate Statement: “Some of the Global Media's Unethical Coverage is Facilitating Genocide in Gaza”. Recuperat el 25 d'octubre de 2023 des de: <https://www.pjs.ps/palestinian-journalists-syndicate-statement-some-of-the-global-medias-unethical-coverage-is-facilitating-genocide-in-gaza/>

Mentre el sindicat qualifica la informació sobre el genocidi actual de desinformació, especulació o propaganda, les feministes van més enllà i en una conversa mantinguda el juliol en un local de Ramal·lah ja veien, en la situació d'aquell moment, un reflex del que porta passant a Palestina des de fa dècades quan parlem de la informació que es transmet cap a Occident i de l'imaginari que es perpetua: “el colonialisme es basava fonamentalment a estereotipar els pobles colonitzats per justificar les seves accions com a més ètiques. Es va originar en un intent de retratar tots els països del Sud Global i les nacions colonitzades com a endarrerits. Les potències colonials van intentar representar la colonització i l'assentament com una missió civilitzadora per a poblacions suposadament subdesenvolupades, un esforç per fer aquestes nacions més progressistes, obertes i avançades. No obstant això, aquesta noció és inherentment defectuosa, ja que el colonialisme comporta immenses quantitats d'espòli, robatoris i vessament de sang” assegura una membra del grup feminista Tal'at.

En aquest context, Israel, que posseeix capacitats militars, tecnològiques i financeres superiors, assumeix “un paper dominant en la configuració de la narrativa a través de la seva influència significativa als mitjans globals i el resultat és una narració que s'alineja amb el seu punt de vista” sentència la periodista freelance Haneen Ghaleb quan parla del relat que s'està difonent des del 7 d'octubre de 2023. Cal tenir en compte, com explica la mateixa Abu Omar en àudios de veu, que “molts israelians posseeixen grans quotes d'accions en una sèrie de grans plataformes de mitjans internacionals. Per tant, per a ells, la seva narració és més digna de ser publicada, encara que fos equivocada” I, afegeix que “malauradament, una gran part dels mitjans internacionals sembla reticent a criticar les accions d'Israel per por de ser titllats d'antisemites. Aquesta por a les crítiques eclipsen les preocupacions per les violacions dels drets humans, creant una dinàmica complexa en la cobertura mediàtica.”

D'aquest relat únic també s'han queixat prop de 150 especialistes en estudis feministes, queer i trans en una carta feta pública el 4 de novembre de 2023⁵¹ i on afirmaven que: “es van sentir obligades a iniciar-la (la carta) després de comprovar la complicitat dels grans grups de mitjans de comunicació en el genocidi de palestins per part d'Israel, que la majoria es neguen a nomenar com a tal.” En la carta, signada entre altres per Àngela Davis, Chandra Talpade Mohanty, Tithi Bhattacharya i Zillah Eisenstein, les acadèmiques també exigien la fi del setge i de l'ocupació israeliana a Gaza i Cisjordània i afirmaven estar “en contra del genocidi i la neteja ètnica de Palestina i que ens neguem a romandre en silenci, tot i que els estudiants d'educació

⁵¹ Angela Davis, Tithi Bhattacharya, Zillah Eisenstein i 144 firmes més. “No callaremos mientras se castigue a los académicos y estudiantes que alzan la voz contra este genocidio”. Recuperada el 4 de novembre de 2023 des de: https://ctxt.es/es/20231101/Firmas/44629/Angela-Davis-Tithi-Bhattacharya-Zillah-Eisenstein-carta-abierta-Israel-Gaza-genocidio-academicas.htm?utm_campaign=twitter?utm_campaign=twitter

superior, acadèmiques i altres professionals estan perdent llocs de treball i oportunitats de feina pel suport a Palestina.” Les acadèmiques també deixaven clara la seva oposició “a tots els usos del pinkwashing, o la cooptació del moviment de drets LGBTQ, així com l'ús cínic d'Israel del llenguatge feminista per encobrir o justificar les atrocitats militars.”

5.2. Un llenguatge que distorsiona el missatge

Sobre el llenguatge utilitzat en el relat es queixaven les feministes palestines entrevistades ja que per elles el llenguatge distorsiona la realitat que viuen, “no interessa que nosaltres ens apoderem del llenguatge i de la informació” explica la periodista freelance, Haneen Ghaleb i, afegeix, “ens acabem auto censurant per evitar represàlies d'Israel, per evitar no poder continuar treballant o ser acusades de terroristes.” Sobre les acusacions que alguns mitjans han fet a qui defensa Palestina situant aquestes persones com a aliades de Hamàs, Yussarah Abdallah Vargas assegura que “el tema no és defensar Hamàs, sinó defensar el dret d'un poble a la llibertat i l'autodeterminació.” També denuncia com s'estan imposant “restriccions a la premsa que intenta mostrar la veritat al món, i això és molt evident a les xarxes socials, on s'eliminen les publicacions relacionades amb Palestina. Mentrestant, els mitjans de comunicació occidentals donen suport als drets del poble ucraïnès per defensar-se, però obliden el dret del poble palestí. Israel ha comès crims de guerra contra els palestins, ha utilitzat armes prohibides internacionalment i ha bombardejat civils” acaba sentenciant via email.

Aquesta mateixa situació era denunciada per la investigadora feminista, Maryam Aldossari, en un article publicat a Aljazeera⁵² on afirmava que “sempre que algú, especialment algú amb un perfil públic determinat, publica un missatge a X donant suport a Palestina i reconeixent les dècades de patiment del poble palestí sota l'ocupació i l'opressió israeliana, s'enfronta a les mateixes preguntes: Doneu suport a Hamàs? Condemneu els atacs contra civils israelians?”. En el mateix article, Aldossari assegurava que si alguna de les acusades gosa contestar s'arrisca a enfrontar-se a una “pluja d'abús, intimidació i insults per part d'aquells que ‘estan amb Israel’, incloses moltes feministes occidentals destacades. Frases i etiquetes com ‘antisemita’, ‘apologista de la violació’, ‘suport a la violació i el segrest de dones’, ‘suport a un grup terrorista que governa amb la llei de la Sharia’ i, en particular, ‘no és una autèntica feminista’”. En aquesta mateixa línia Assel Al Bajeh, investigadora de Al Haq, afirmava que quan alguna palestina era entrevistada les dues primeres preguntes eren per saber si condemnava Hamàs i

⁵² Aldossari, Maryam. (2023). “El feminisme occidental i els seus punts cecs a l'Orient Mitjà” Recuperat el 23 d'octubre de 2023 de https://www.aljazeera.com/opinions/2023/10/23/western-feminism-and-its-blind-spots-in-the-middle-east?traffic_source=rss

es preguntava si “quan entrevisten a un israelià li pregunten si condemna l’apartheid i el colonialisme del seu estat?”

Han estat moltes les veus que s’han aixecat en contra del relat oficial i per canviar un llenguatge que consideren discriminatori i partidista. Exemples d’aquesta situació que descrivien aquestes activistes les hem trobat diàriament a les diferents plataformes i perfils individuals a les xarxes socials i mitjans tradicionals i online, on periodistes d’arreu també han denunciat l’ús partidista del llenguatge per relatar què està passant a Gaza. En aquest sentit, el periodista de TV3 especialitzat en Orient Mitjà, Joan Roure, publicava un post a X on deixava ben clara la manipulació del llenguatge contraposant el vocabulari dels ‘altres’ al vocabulari d’Israel en favor del relat oficial: “Territoris ocupats/Territoris administrats. Cisjordània/Judea i Samaria; Detenció indefinida sense acusació/Detenció administrativa; Trasllat forçós, deportació/Corredor humanitari; Apartheid/separació i Assassinat extrajudicial/Liquidació.”⁵³

Alguns exemples d’aquestes denúncies públiques es refereixen a com els mitjans citen les fonts: “TV3 no para de repetir que la xifra de morts a la franja de Gaza és ‘segons Hamàs’, aleshores hauria de dir que la xifra de morts a Israel és ‘segons el Likud’” publicava a X⁵⁴ el periodista Jesús Rodríguez. I afegia al fil: “està clar que és un redactat per decisions editorials. Les notes d’agència que arriben des de Jerusalem diuen ‘segons el Ministeri de Sanitat de Gaza’”⁵⁵ Davant aquest ‘joc’ de paraules, altres perfils afirmaven que el ministeri de Sanitat de Gaza estava *controlat* per Hamàs, qui va guanyar les eleccions de Gaza el 2006 amb un 44% dels vots, situant-se per davant d’Al Fatah que va obtenir el 41% dels vots.

Altres periodistes denunciaven com diversos mitjans de comunicació parlaven de l’entrada o l’arribada de l’exèrcit israelià a la ciutat de Gaza⁵⁶ en comptes de dir que “l’exèrcit israelià envaïa la ciutat de Gaza”⁵⁷ i reclamaven un bon ús dels termes. El mateix que feia una altra activista de les xarxes social quan es queixava de l’ús de ‘costar la vida’ que apareixia en un post del Comitè espanyol de Nacions Unides: “Pensar que desde el día 7 de octubre la guerra ha costado la vida a más de 6.500 personas en Gaza nos horroriza”⁵⁸. I el corregia dient: “Si ha alguien le ha "costado la vida" es porque otro "alguien" se la ha cobrado. Y aquí los "cobros" los hace Israel. Y los exige sin deudas previas. Matones con armas de destrucción masiva. Qué puede salir mal.”⁵⁹ La mateixa activista i moltes altres de les xarxes denunciaven un titular

⁵³ <https://x.com/joanroure/status/1722868565445861438?s=20>

⁵⁴ <https://x.com/albertmartnez/status/1718704927126462510?s=20>

⁵⁵ <https://x.com/albertmartnez/status/1718709459776626743?s=20>

⁵⁶ “El ejército israelí llega a Ciudad de Gaza” Recuperat el 30 d’octubre de 2023 des de: https://www.eldiario.es/internacional/ejercito-israeli-entra-ciudad-gaza_1_10641243.html

⁵⁷ <https://x.com/LolaPareja/status/1718943713034989571?s=20>

⁵⁸ <https://x.com/UNRWAEs/status/1719602672297206197?s=20>

⁵⁹ <https://x.com/generoenaccion/status/1722877540967072167?s=20>

publicat el 5 de novembre de 2023 on s'afirmava que: "Un niño muere en la guerra en Gaza cada 10 minutos, según cálculos de Save The Children"⁶⁰. Les criatures no s'estan morint de forma espontània, ella corregia el titular per aquest: "Israel asesina cada 10 minutos a una niña o un niño palestinos."⁶¹ O com denunciava El Gran Wyoming en el programa "El Intermedio" i a través de les xarxes: "Yo no sé mucho de estrategia militar, pero diría que si atacas a alguien desarmado e indefenso, no lo debes llamar guerra, sino asesinato. Y si además son niños, es un infanticidio. Ojalá algún día la justicia internacional le ponga nombre a lo que está ocurriendo en Gaza."⁶²

El Govern de Netanyahu ha justificat les seves accions al·legant que Israel té dret a defensar-se de les atrocitats comeses per Hamàs i durant aquests mesos hem llegit i escoltat aquesta versió als mitjans de comunicació. Si bé és cert que un estat té el dret a defensar-se, també és cert que en l'exercici d'aquest dret cal respectar el Dret Internacional Humanitari i els drets i deures recollits a la Carta de les Nacions Unides. Nacions Unides estableix com a principi bàsic que els estats tenen prohibit fer servir la força per resoldre conflictes interns o externs, tot i que la realitat ens diuen tot el contrari i assistim a conflictes arreu del món sota el pretext del dret a la defensa. Teòricament, només el Consell de Seguretat de l'ONU pot permetre l'ús de la força. Ara bé, la Carta de l'ONU⁶³ admet en l'article 51 que un estat de les Nacions Unides pugui defensar-se de manera legítima i imminent, ja sigui de manera individual o col·lectiva (amb altres estats), si pateix un "atac armat".

A partir d'aquí, però, s'han obert moltes preguntes que qüestionen el dret d'Israel a defensar-se indefinidament. Fins quan ha de continuar la defensa quan Nacions Unides diu que la resposta ha de ser legítima i imminent? Si aquesta defensa també ha de ser proporcional, Israel està respectant la proporcionalitat? Es pot confondre l'atac de Hamàs amb un atac de tot el poble palestí? Si s'estan bombardejant hospitals, escoles i edificis d'organitzacions humanitàries s'està respectant el Dret Humanitari Internacional? És legítima defensa? D'aquí les crítiques que durant aquest temps hem pogut llegir a les xarxes contra l'argument del dret a la defensa d'Israel.

Una de les últimes crítiques a l'ús del llenguatge utilitzat pel responsables polítics i mitjans era a partir de les declaracions de Josep Borrell, alt representant per la Política Exterior de la Unió Europea, que a finals de novembre qualificava la situació de Palestina com a 'colonització

⁶⁰ https://x.com/el_pais/status/1721070106191470738?s=20

⁶¹ <https://x.com/generoenaccion/status/1721226101278531886?s=20>

⁶² https://x.com/El_Intermedio/status/1724168989474005255?s=20

⁶³ "Carta de les Nacions Unides per la pau, dignitat i igualtat en un planeta sa". Recuperada el 29 de novembre de 2023 des de: <https://www.un.org/es/about-us/un-charter/full-text>

il·legal”. Algunes veus es preguntaven si hi ha alguna colonització que sigui legal, justa o admissible. Segons el Dret internacional, les ocupacions són estats excepcionals i temporals, per motius concrets i obliga a l'estat ocupant a protegir la població ocupada. Israel ocupa Cisjordània, inclosa Jerusalem Est, des de 1967.

6. La representació de les palestines als mitjans

Les crítiques als mitjans de comunicació internacionals són comunes entre totes les feministes entrevistades perquè consideren que la imatge que apareix demostra el desequilibri en la cobertura informativa “es retrata el palestí com un terrorista incivilitzat, i s'emeten acusacions d'antisemitisme i criminalitat mentre que es presenta l'israelià com el civilitzat i defensor de la legalitat” ens explica la periodista Haneen Ghaleb. Per ella “la dicotomia en la representació mediàtica posa de manifest la necessitat urgent de presentar una narrativa més equilibrada: una que abordi les complexitats del conflicte palestinoisraelià alhora que prioritzi els principis de justícia i drets humans. “L'objectiu hauria de ser promoure la comprensió, l'empatia i el reconeixement de la humanitat d'ambdós bàndols del conflicte, en lloc de perpetuar narracions divisòries que dificultin les perspectives d'una solució justa i duradora” sentència.

“En general, les dones i les dones palestines en particular sempre són les més afectades per la violència i les seves veus no són escoltades per ningú” es lamenta Yussarah Abdallah Vargas. Unes violències que s'intensifiquen per raó de gènere i que les palestines van voler fer-nos arribar, el passat 19 de novembre de 2023, a través d'un document elaborat per la Union of Palestinian Women Committees titulat “Situació de les dones a Gaza” i que relatava, entre altres detalls, això: “La situació de les dones a la Franja de Gaza és actualment tràgica i requereix una intervenció immediata per posar fi a aquesta massacre i neteja ètnica perpetrada per l'exèrcit d'ocupació israelià contra els habitants de Gaza amb el pretext de combatre el terrorisme, mentre ells mateixos han perpetrat els pitjors actes de terror coneguts a la història.” Com exemple d'aquesta situació extrema, més enllà dels assassinats i dels trasllats forçosos, les feministes de Ramal·lah explicaven com “a l'inici de la guerra, les dones prenién anticonceptius per aturar el cicle menstrual a causa de la manca de tovalloles sanitàries i l'escassetat d'aigua. Ara, fins i tot, aquests medicaments s'han esgotat (...) algunes dones romanen amb la mateixa roba durant dies, i amb la sang menstrual seca a la roba, s'han produït nombrosos casos d'infeccions uterines, cosa que ha fet que els metges es vegin obligats a extirpar els seus úters.”

Per aquestes feministes, la informació que s'ha difós als mitjans de comunicació internacionals i a les xarxes socials durant aquest última incursió d'Israel ha mantingut el discurs que es ve transmeten des de fa anys: "sense tenir en compte les violències específiques que pateixen les palestines" assegura l'activista Yussarah Abdallah Vargas. Aquesta situació no és nova, i afegeix que "fins que els mitjans no deixin de considerar el poble palestí, i especialment les dones, com a éssers inferiors, no rebrem el tracte que ens mereixem".

6.1. On i com apareixen les palestines als mitjans?

Quan parlem de les palestines als mitjans, el discurs que apareix no es diferencia gaire de la situació en que ens tenen acostumades els mitjans occidentals a l'hora de visibilitzar les dones i les feministes. Les semblances no només són en el contingut del relat, sexista i masclista, sinó també en les condicions laborals dels mitjans que són discriminatòries per les dones, amb sous més baixos i amb dificultats per ocupar llocs de responsabilitat. A mesura que anàvem entrevistant a periodistes, entitats de comunicació i organitzacions feministes anaven apareixent els silencis que els mitjans imposen sobre les accions dutes a terme per les dones i el menysteniment a les conseqüències específiques que l'apartheid suposa per a les dones i per a les feministes. A més, les denúncies s'intensificaven quan les entrevistades es referien al tractament mediàtic de la participació de les dones en la lluita contra la colonització, "informacions en les que som pràcticament invisibles" o les informacions sobre les violències masclistes on es continua culpabilitzant les dones.

L'informe CEDAW sobre Palestina també ofería una diagnosi sobre la representació de les dones als mitjans denunciant com la premsa local destina espais a la presentació de "temes relacionats amb les dones" que se centren principalment en els temes associats a les dones "des del punt de vista tradicional, és a dir, la cuina, la salut de la família, els nens i la moda." A més, la majoria d'aquests mitjans de comunicació es dirigeixen a determinats grups de dones, "sense comptar amb les més vulnerables, que viuen a zones rurals o als campaments (...) se centren en dones que exerceixen professions elitistes o ocupen llocs polítics i en els partits."

Tot i que l'informe constata que els mitjans compten amb una presència de dones cada vegada més gran, en particular els mitjans audiovisuals, "aquest augment quantitatiu està més lligat a factors i requisits mediàtics que als factors fonamentals de la condició de les dones." I finalitzava de forma contundent: "Essencialment, es continua considerant les dones com a material publicitari o com a consumidora principal."

Just per impulsar un canvi en aquestes representacions, el 2003, un grup de periodistes i activistes feministes va crear Media and Development TAM, després de comprovar

l'escassetat de programes i materials d'informació sobre temes socials i feministes a Palestina. "Estàvem convençudes de la importància dels mitjans com instruments essencials en el desenvolupament comunitari i l'apoderament de les dones; com a eina per desenvolupar, difondre i publicitar la perspectiva de gènere" ens explica en una conversa mantinguda al seu despatx de Betlhem, Suher Farraj, directora de TAM. Des de TAM havien observat que hi havia poques periodistes amb mirada feminista als mitjans, que les imatges i els discursos transmetien com a dona 'correcta' la que responia als estereotips sexistes associats a la tradició i al patriarcat, i en les organitzacions empresarials dels mitjans, gairebé no hi havia cap dona en llocs de decisió.

El primer que van fer va ser un estudi per constatar si la percepció i l'imaginari en els quals elles es movien tenia un fonament real o no. Així, el 2004 van analitzar la composició dels equips de professionals i el contingut dels discursos orals i audiovisuals -la ideologia que transmetien, els estereotips que difonien, els temes que tractaven i com els tractaven, entre altres indicadors-, dels 35 canals de televisió que aleshores emetien a Palestina. El resultat va ser contundent: "la majoria de mitjans tenia una mirada molt tradicional de la societat palestina lligada al patriarcat i era la que transmetien sense qüestionar-la. En aquesta mirada, els estereotips de gènere marcaven no només les informacions sinó també l'organització de les empreses on les dones no apareixien en els llocs de decisió. Com exemple, podem dir que les dones només eren presentadores i, per suposat, només escollien noies joves i que complien amb l'estereotip de bellesa patriarcal..." ens explica Suher Farraj. A la majoria de mitjans treballava gent que no havien estudiat periodisme i encara que en aquells anys van començar a contractar professionals graduades en periodisme, "la majoria de vegades era feina no remunerada, cosa que no passava amb els homes" afegeix Farraj.

Si bé es cert que segons totes les fonts consultades la situació ha canviat lleugerament i ha millorat gràcies al treball de les feministes, tant a les universitats com en el mitjans, també s'han introduït nous elements de discriminació de les dones que fa 20 anys no existien. Així, com ens explica Suher Farraj, mentre molts mitjans tradicionals i les xarxes socials continuen "promovent que la dona ha d'estar tancada a casa, a la cuina, fent de mare de família i professora de les criatures, ha aparegut un nou estereotip de dona moderna de mans d'un capitalisme ferotge que usa les dones com a objecte per aconseguir més beneficis econòmics". Aquest nou estereotip podríem traduir-lo com el que a Occident coneixem com a cert tipus d'*influencers* ja que segons ens detalla Farraj són noies joves "famoses a les xarxes, que tenen un cos segons els canons de bellesa sexistes, apareixen maquillades, ben vestides, en espais d'oci, en llocs de moda on fer-se fotos per les xarxes i, per suposat, molt cars, on la majoria de

palestines no hi tenen accés.” Per aquesta periodista la ‘nova noia jove’ és un perill perquè la propaganda de dona ideal que s’està difonent a través de les xarxes per a les més petites “se centra en donar prioritats al cos i a consumir i això provoca que aspirin a una dona ideal, jove, bonica, consumidora, rica... Centren els seus esforços en aquests objectius i això les allunya dels estudis; només pensen en el físic i no en els coneixements.”

6.2. Les xarxes socials, un arma de doble fil

L’espai de comunicació de les xarxes ha permès a moltes periodistes feministes expressar-se amb una llibertat que als mitjans tradicionals els hi ha estat vetada, explica Nahed Abu Tueima, professora de periodisme de la Universitat de Berzeit. Per ella “les xarxes s’han convertit en un espai on les feministes poden difondre les seves idees més fàcilment. El que no treu que també és un espai de violència que utilitzen els moviments salafistes justament per atacar aquestes professionals”. Amb tot i això, la majoria d’expertes consultades defensen l’ús de les xarxes com espai de ‘llibertat’ per a les periodistes feministes. Com explica la directora general de TAM Media and Development: “com que no han trobat el seu espai per fer periodisme feminista en els mitjans formals, la majoria en mans del Govern, l’han anat a buscar a les xarxes socials on poden parlar més lliurement”.

Gràcies a les xarxes, afegeix la directora de TAM, s’ha pogut veure un avenç “cap a un periodisme feminista que ens permet, per exemple, citar figures clau del feminisme i exposar l’opinió de les dones expertes que estan pràcticament invisibilitzades en els mitjans tradicionals.” Sobre aquesta falta de veus expertes de dones i especialment de feministes es queixen totes les entitats consultades ja que “quan apareixem és només en temes que es consideren de ‘dones’ però mai com a expertes en temes d’interès general com pot ser l’economia o l’enginyeria” afirma Farraj.

El 2018, TAM i la Universitat de Birzeit, a la Cisjordània ocupada, van elaborar una guia d’expertes en tots els àmbits del coneixement per evitar “la resposta automàtica que ens feien des dels mitjans que si no apareixien dones expertes era perquè no sabien on anar a buscar-les” ens explica Abu Tueima. Amb tot i això, la situació no ha canviat gaire, les veus expertes de dones i de feministes pràcticament no apareixen en els mitjans palestins, ni de l’Orient mitjà i molt menys mitjans occidentals.⁶⁴

Ara bé, per la directora de TAM la solució no està només en intervenir en els mitjans tradicionals, també cal fer un treball amb les feministes i les entitats de dones: “les feministes

⁶⁴ Com annex a aquest informe us presentem una guia actualitzada de dones i feministes palestines expertes en diferents àmbits del coneixement.

han d'entendre la importància del seu paper en el periodisme. A algunes els hi fa por sortir als mitjans, tenen por dels atacs que puguin rebre de l'ANP, d'Israel o dels salafistes; d'altres senten que no és important que elles opinin sobre determinats temes i d'altres necessiten que es respecti el seu temps". TAM ha impartit una sèrie de formacions a entitats i activistes feministes sobre com estructurar un discurs fàcil i entenedor, com parlar amb els mitjans, com relacionar el periodisme amb el feminisme... amb l'objectiu d'incrementar i millorar la presència de veus expertes de dones als mitjans. Ara, més enllà d'això, com assegura Farraj, "és necessari que feministes i periodistes trobin un equilibri i ambdues parts siguin capaces d'entendre's i respectar els temps de cadascuna. Només així sortirà guanyant el periodisme".

Malgrat aquesta llibertat que permeten les xarxes, la immediatesa que exigeixen promou, segons algunes de les periodistes consultades, que "cada cop més la informació sigui més superficial, tot i que hi ha més dones que aprofundeixen en la informació més enllà de donar el fet puntual. Però encara són poques" es lamenta la periodista Naela Khalil. Per ella la solució és clara: "si volem trobar històries que parlin del context hem de recórrer a un periodisme feminista on la professional no sigui la protagonista i ho sigui la dona de la qual parlem."

Les xarxes també s'han convertit en un espai hostil per a les feministes perquè "són un espai on els grups salafistes exerceixen el seu poder i tant ells com els partits polítics porten a terme atacs organitzats contra les feministes que en els últims anys s'han incrementat" explica Suher Farraj. Malgrat això, la mateixa Farraj destaca la valentia d'aquestes dones que "no per rebre atacs deixen d'informar de política i de feminisme". Haneen Ghaleb, periodista audiovisual free-lance especialitzada en ecologisme i economia feminista, ens explica com s'articulen aquests atacs contra ella: "quan els meus vídeos apareixen a les xarxes socials sempre m'ataquen amb comentaris insultants i amenaces." Davant d'això, les periodistes asseguren sentir-se indefenses perquè "les denúncies a la policia no serveixen de res, al contrari, si dius que t'estan atacant, la policia de delictes informàtics acaba atacant-te a tu. Alguna vegada fins i tot han agafat el vídeo de denúncia i l'han difós per atacar la periodista". Davant d'aquests atacs, Ghaleb estableix diferents estratègies com esborrar directament els comentaris o canviar el llenguatge perquè "el meu objectiu és poder acabar els projectes, jugo amb les paraules per arribar al resultat que m'he marcat. Ja conec prou qui són i que pretenen com per definir jo també la meva estratègia de defensa i contraatac (...) Ara, hi ha vegades que sento por. No ho puc negar."

6.3. Avançant cap a un periodisme feminista

Per continuar avançant cap a la consolidació d'un periodisme feminista i aturar la influència dels discursos oficials i dels de les xarxes que mantenen les dones en una situació de discriminació sexista, TAM està treballant en programes per afrontar els nous estereotips imposats, com diuen elles, pel capitalisme. Uns programes que porten a terme juntament amb l'equip de l'Institut d'Estudis de Dones de la Universitat de Birzeit.⁶⁵

El 1994 es van iniciar els estudis de dones a la Universitat de Birzeit amb la introducció d'assignatures optatives en estudis de dones per a estudiants de grau perquè "ja portàvem temps valorant la situació de les dones als mitjans i vam decidir que era necessari estudiar el gènere en el context palestí perquè fins aleshores la teoria que teníem i amb la que treballàvem era la que ens arribava del món anglosaxó" ens explica Tahreer Arej, aleshores professora de la Universitat de Birzeit. Però va començar la segona intifada i segons relata Tahreer Arej, "tot es va complicar, el camí entre Ramallah i Birzeit estava tancat i les alumnes no podien accedir-hi, així que durant una època vam acabar fent les classes en cases particulars o en col·legis de Ramallah però també és cert que l'activisme i la teoria es van unir." Les alumnes, afegeix, "estaven molt motivades i assistien a classe tot i que durant la nit els bombardejos les despertaven i sortien a manifestar-se constantment." Per Arej el que van viure en aquells inicis és una mostra més del que ha significat el feminisme a Palestina, "un feminisme que va més enllà de la teoria, que no abandona el carrer i que és polític."

El 1998 es va crear el Programa de Màster en Gènere i Desenvolupament, el primer programa específic en estudis de gènere a la regió àrab. Anys després, al voltant del 2010, la facultat de periodisme de la universitat de Birzeit va començar a impartir l'assignatura optativa de "Mitjans i gènere" perquè "érem conscients de la necessitat de transformar els discursos dels mitjans si volíem avançar cap a la igualtat i aconseguir el respecte dels drets humans de les dones" ens explica des del seu despatx de la Universitat, Nahed Abu Tueima, professora de periodisme de la Universitat de Birzeit i coordinadora de l'Institut d'Estudis de les Dones d'aquesta universitat. Un del focus d'aquesta assignatura era aconseguir que "els mitjans deixessin de presentar les dones com a víctimes perquè les dones som una part molt important de la lluita de Palestina" afegeix Abu Tueima. Actualment Birzeit està treballant amb la resta de universitats palestines per incorporar la perspectiva de gènere a totes les

⁶⁵ Institute of Women's Studies (IWS) es va establir el 1994 i és el primer d'aquest tipus a Palestina i a la regió àrab que ofereix un programa acadèmic complet en estudis de dones. El 1998 va crear el Programa de Màster en Gènere i Desenvolupament i el 2015 i va fundar el primer Grau en Estudis de les dones. Més informació a: <https://www.birzeit.edu/en/community-affairs/institutes-centers/institute-womens-studies>

assignatures de periodisme de forma transversal i que deixi de ser optativa. L'objectiu també és canviar els plans docents i introduir la perspectiva de gènere en els llibres de text i en la bibliografia recomanada així com en tots els programes de recerca sigui quina sigui l'àrea de coneixement. De moment, impulsada per l'Institut d'Estudis de les Dones de Birzeit, aquesta assignatura optativa ja s'imparteix a les universitats de la resta de la Cisjordània ocupada i de Gaza.

Juntament amb aquests programes, una quinzena de periodistes, dones i homes, estan impulsant una Coalició de periodistes independents perquè consideren que el sindicat de periodistes palestins no les representen ni les protegeixen davant dels atacs salafistes o masclistes. Les raons, segons algunes periodistes consultades, són clares: "qui controla el sindicat són polítics i no periodistes. Són homes que treballen pel sistema de seguretat del país o per partits polítics" afirma una de les periodistes impulsores del projecte. Crear una coalició independent de periodistes té per objectiu "poder fugir del control governamental" a més d'avançar en millores laborals i salarials i reduir l'escletxa de gènere que encara perdura en els llocs de decisió dels mitjans i entre els salaris d'unes i els altres. Tot i que a les facultats de periodisme de Palestina el 70% de l'alumnat són noies, només un 12% aconsegueix treballar un cop acabada la formació i molt poques arriben a llocs de decisió i de poder dels mitjans. De fet, segons ens explica la directora de TAM Media and Development, actualment "només hi ha dues editores de mitjans, en una ràdio i en una agència de notícies i justament dos mitjans marcadament feministes".

Mentrestant, les i els periodistes han trobat altres vies per poder organitzar-se i comunicar-se com són els grups de WhatsApp ja que "l'ANP està bloquejant qualsevol iniciativa de periodistes independents." Com hem pogut veure aquests mesos d'atacs d'Israel contra periodistes, en alguns casos acusant-los de complicitat amb terroristes, és el que mesos abans denunciaven les periodistes de Cisjordània amb qui vam parlar: "assistim a un continu d'arrestos de periodistes tant per part de l'ANP com de les forces d'ocupació israelianes". I això, segons les periodistes consultades, és perquè "fem informacions que no interessin al poder, ni a un ni a l'altre, i aleshores som acusades de terroristes, d'agitadores, de provocadores. Aquí qualsevol pot ser acusada de terrorista o de donar suport a moviments terroristes sense proves i no passa res" denuncia una de les periodistes entrevistades.

Anteriorment, hi havia hagut un intent de crear una associació de dones periodistes que no es va arribar a consolidar i que va rebre l'oposició de l'Institut d'Estudis de les Dones de Birzeit perquè segons ens explica la seva coordinadora, Nahed Abu Tueima, "seria com dir que el

periodisme de gènere només afecta les dones i ells tindrien l'excusa perfecte per arraconar-nos encara més." I afegeix que "no cal fer un espai només per a dones i posar-nos a treballar des d'una cantonada. Això augmentaria l'aïllament de les dones que ja estem en una cantonada allunyada dels aspectes importants de la comunitat. No necessitem res més que ens mantingui més allunyades del centre. Intentem que les dones treballin tots els àmbits informatius i que els homes no sentin que el que nosaltres fem i del que informem són temes només per a dones".

7. Informar de les violències masclistes

Quan els mitjans, tant locals com internacionals, informen de les dones palestines "el que fan es situar-nos en una posició de subordinació i de revictimització, sense agència i sense cap capacitat de decisió. Això no només és mentida, és un atac flagrant a la nostra capacitat d'acció, a la nostra llibertat i a la nostra autonomia" ens explica una activista feminista. Una mirada que comparteix una membre del grup feminista autogestionat Tal'at, quan assegura que la majoria de dones "rebutgem ser vistes com a víctimes o súbdites. Som lluitadores i participants actives en la configuració de la realitat en què vivim. Creiem que la nostra lluita, el nostre activisme polític i les iniciatives que prenem són les que ens transformen en agents de les nostres pròpies vides." I, sense cap mena de dubte, " els mitjans de comunicació tenen un impacte significatiu en la perpetuació d'imatges estereotipades de dones palestines i àrabs" denuncia.

Aquest imaginari de vulnerabilitat també es promou a través de les informacions que els mitjans emeten sobre casos de violències masclistes, especialment dels feminicidis. Tot i que la majoria de dones consultades valoren el paper dels mitjans de comunicació en la publicació de casos de violència " perquè abans ni tan sols apareixien", lamenten la manera en com s'informa. En aquest sentit relacionen de forma directa les violències masclistes i la informació que s'emet amb la violència social i familiar que pateixen les dones i especialment les més joves perquè "la violència social afecta tota la família i si aquesta escolta rumors sobre l'activisme o el feminisme d'aquesta noia, la família no li donarà suport si ella es converteix en víctima de violència masclista," explica Margaret Raii, experta en gènere i membre de la UPWC. I afegeix que "serà la mateixa família la que exercirà violència psicològica o física contra aquestes joves perquè no saben com tractar-les i la última cosa que volen és escoltar rumors i que aquests s'escampin perquè això els hi dificultarà molt les vides".

Margaret Raii ens parla d'un cas recent, el d'una noia assassinada pels cosins germans i per l'espòs de la seva germana. Un cas que va tenir una gran repercussió en el mitjans en el moment dels fets però "es van centrar en el feminicidi puntual, no hi va haver cap seguiment, ni tan sols quan els assassins van sortir de la pressió, ni es va explicar el context de violència familiar i estructural que havia promogut aquest feminicidi". Una situació que es repeteix en tots els casos i que per aquesta feminista és crucial canviar-la: "no pot ser que no es faci context, que no es proposen canvis estructurals... Només es parla d'un cas mediàtic, del fet puntual, i què passa amb la resta d'assassinades? No en sabem res i si el mitjans no informen de la magnitud del problema, la gent no coneix la realitat dels feminicidis i no podrem canviar el sistema que permet que succeeixin aquestes violències".

Més enllà de deixar de situar les violències en fets individuals, les periodistes es queixen de la morbositat que acompanya les informacions: "quan hi ha assassinats i altres expressions de violència de gènere els mitjans ho publiquen donant detalls morbosos, revictimitzant les dones i culpabilitzant-les sense cap impunitat i això s'ha d'acabar" es queixa Haneen Ghaleb. I posa com exemple que "sempre que assassinen una dona la primera pregunta que escoltem és per què l'han matada? Què ha fet perquè la matessin?" Per ella això respon a la cultura patriarcal que es manté malgrat els avenços fets perquè "encara es considera que si ella s'hagués portat 'bé' no l'haurien assassinada".

Com a periodistes feministes, afegeix, "nosaltres volem explicar què hi ha darrera dels fets i ens trobem amb molts impediments, no només per arribar a la informació i parlar amb els actors principals que en són responsables, com la policia, els tribunals o els assassins, sinó també per publicar-la." Entre altres dificultats amb les que es troben és que encara preval "l'opinió de la gent del carrer, el que publica la gent a les xarxes i la versió de la policia i els tribunals de justícia sense que hi hagi cap rigor i crítica a les seves actuacions". Malgrat això, les periodistes consultades també reconeixen que gràcies "al desenvolupament de les TIC s'ha aconseguit que la gent tingui més informació i que comencin a entendre que els casos de violències masclistes no són casos individuals, que són molts i que ens afecten a totes".

La violència estructural i social que perviu a Palestina també afecta directament les periodistes, especialment si treballen informant sobre violències masclistes o sobre l'activisme polític de les dones perquè "ens trobem amb una barrera que difícilment podem superar, sobretot quan els casos requereixen una intervenció de l'ANP perquè és ella la responsable de solucionar-ho" ens explica una de les periodistes entrevistades que prefereix mantenir-se en l'anonimat. A més,

afegeix, “si vols parlar del que els hi passa a les dones sota el colonialisme molts mitjans no voldran publicar-ho perquè tenen por de ser titllats com a terroristes-”

Per elles “no tot està lligat exclusivament a la cultura àrab o a l’islamisme i per tant, la solució no està lligada únicament a fer campanyes de ‘conscienciació i educació’” ens diu convençuda una activista de Tal’at. Per ella hi ha altres factors fonamentals com “és reconèixer les circumstàncies socials, econòmiques i polítiques més àmplies que perpetuen les realitats opressores perquè sense aquest reconeixement no podrem canviar el sistema.”

Les periodistes també són objectiu de violències masclistes, no només a les xarxes sinó també al carrer “amb la intenció clara de callar les nostres veus” afirma amb contundència la periodista feminista, Naela Khalil. Per exemplificar aquesta situació la periodista Haneen Ghaleb explica que quan les periodistes es manifesten o estan cobrint una manifestació, la primera cosa que reben per part de la policia “és assetjament sexual, tocaments... és una mesura de control i de prevenció perquè no tornem a manifestar-nos. La realitat és que les periodistes fem molta por.”

La conclusió de totes elles és que és difícil treballar en llibertat i des d’una perspectiva feminista que qüestiona el poder: “la presència d’un discurs feminista radical i polític alteraria necessàriament el fràgil equilibri social i això el poder no ho pot permetre” diu una de les activistes de Tal’at. Per ella, “no reconèixer com les dones del nostre context es veuen afectades de manera desproporcionada per les polítiques colonials i neoliberals que treballen per reproduir l'*statu quo* opressiu és un error fatal. En conseqüència, qualsevol discurs radical i transformador suposa una amenaça per al sistema establert i desafía les normes convencionals.” Tot i que des de diferents entitats feministes ja fa temps que es treballa desafiant les normes socials i religioses són conscients que el canvi “requeriria d’un esforç col·laboratiu amb els moviments feministes de les societats occidentals, amb una narrativa crítica i anticolonial. Aquesta cooperació i l’existència d’aquest tipus de moviments contribuirà a fer més clars i destacats tant els temes com el discurs.”

8. Recomanacions per informar sobre Palestina des d’una mirada feminista

El 7 d’octubre de 2023, l’Associació de Periodistes Àrabs i de l’Orient Mitjà (AMEJA) publicava una guia per ajudar a cobrir de manera més precisa i crítica temes relacionats amb Palestina i

Israel⁶⁶. La guia es va crear amb la contribució de periodistes d'arreu del món⁶⁷. En el mateix document l'AMEJA ja informava que no era una llista exhaustiva de directrius i recursos, i que, per tant, esperava que aquestes recomanacions evolucionessin a mesura que es desenvolupessin els esdeveniments.

Les recomanacions d'aquest informe, que es venen a sumar a les d'AMEJA, sorgeixen de la quinzena d'entrevistes fetes a dirigents d'entitats feministes, de dones, d'ONG que treballen en defensa dels drets humans, d'universitàries, d'activistes i de periodistes feministes de Palestina.

Són només unes orientacions a partir de les valoracions i anàlisis de les informacions que han fet les dones sobre els discursos que es transmeten de Palestina a Occident. Aquest treball de camp es va fer abans del 7 d'octubre de 2023, i tot i que durant el genocidi d'Israel d'aquests mesos hem estat parlant amb algunes d'aquestes feministes, les recomanacions no especifiquen com informar en situacions de conflicte bèl·lic com el que encara estan vivint però si que ja es feien recomanacions per informar de l'apartheid que pateix Palestina.

- Situar la informació en l'àmbit del colonialisme i de l'apartheid. No és una relació d'igual a igual. No és una guerra, és un procés de dominació i extermini.
- Allunyar-se del discurs que parla exclusivament de violència i d'enfrontaments armats. A Palestina hi passen moltes coses.
- La religió no és la causa principal de tot el que passa a Palestina.
- No hi ha una crisi palestinaisraeliana, la crisi és el resultat però el que està passant no és només una crisi.
- Cal canviar la perspectiva de la informació que es difon sobre Palestina per difondre el que a Palestina interessa que se sàpiga. Evitar que els temes principals sobre Palestina es decideixin des del Nord Global.
- Fugir del fet puntual i explicar el context (d'on venim, què ha passat fins ara i perquè passa ara el que passa). Fer un seguiment continuat del que passa a Palestina per incrementar la capacitat d'incidència política al Nord Global.
- Utilitzar el vocabulari amb propietat. No tot el poble palestí és Hamàs ni tothom és terrorista.

⁶⁶ Associació de Periodistes Àrabs i de l'Orient Mitjà (AMEJA). "Media resource guide: Palestine / Israel" Recuperat el 22 de novembre de 2023 des de: <https://ameja.org/Media-Resource-Guide-for-Palestine-Israel>

⁶⁷ Podeu consultar la Guia en els annexos d'aquest informe

- Fugir de les fonts oficials i de mandataris polítics. Les periodistes i entitats de la societat civil palestina poden fer d'altaveu de la gent del poble.
- Buscar fonts palestines i especialment de dones i feministes per saber quins són els temes prioritaris pel poble palestí.
- Consultar veus expertes de dones i feministes. Les palestines ocupen espais de decisió en tots els àmbits del coneixement.
- Deixar de presentar les dones palestines com a sotmeses al patriarcat, al masclisme i a l'islam.
- Deixar de centrar les informacions sobre dones com a víctimes de violències masclistes i mares o esposes de màrtirs. Les dones fan moltes més coses.
- Les informacions sobre violències masclistes cal emmarcar-les en el sistema patriarcal que les perpetua i justifica. No són fets puntuals ni aïllats, són fruit d'un entramat social i polític que ho permet.
- Evitar difondre elements morbosos quan s'informa de violències masclistes.
- Deixar de revictimitzar i culpabilitzar les dones per les violències masclistes i les discriminacions que pateixen.
- Situar les dones com agents de la lluita contra el colonialisme i el salafisme.
- Situar les dones com interlocutores del poder.
- Parlar de la violació dels drets humans de les dones per part d'Israel i de les dificultats diàries que suposa viure en un règim d'ocupació.
- Visibilitzar la lluita de les dones en tots els àmbits. Les dones no acostumen a aparèixer quan es parla d'acció política o d'enfrontaments amb el poder israelià, amb l'Autoritat Nacional Palestina o amb els grups salafistes.

9. Tancament

10.1. "Les causes de les dones palestines són les causes de les dones de tot el món"

El 2 de desembre de 2023 rebíem uns àudios de dues activistes feministes. Uns àudios amb les veus entretallades, apagades i tristes. Per primer cop sentíem que s'estaven enfonsant, que l'esperança i la força les estava abandonant i que nosaltres, des d'aquí, poca cosa podíem fer per ajudar-les més enllà de difondre la seva situació. Com ens diu una de les feministes, a través d'àudios, és que "els qui poden fer alguna cosa per solucionar-ho no ho fan, estan traint

la humanitat mentre sabem que a Barcelona i altres ciutats del món la població està sortint als carrers. La gent que no ho pot aturar és la que s'està mobilitzant i és molta gent, molta més.”

Una situació de por i de dolor que, com ens comentava una d'elles, és difícil d'explicar: “no tenim les paraules, ja no sabem ni què sentim... el nostre cor es para... és molt difícil veure com estan matant el teu poble.” Aquesta desesperació s'ha accentuat perquè “després dels dies de treva teníem una mica d'esperança i veure que tornen a matar ja és molt difícil de sostenir.” L'esperança s'està esvaint al temps que la incertesa i la por s'apoderen de la població perquè “la guerra ha tornat i la situació és tan terrible que no som capaces de saber què passarà. Les notícies que ens arriben de Gaza són cada cop pitjors i ens diuen que la guerra arribarà a Cisjordània (...) Tot acabarà molt ràpid, acabaran amb nosaltres” sentència a mitja veu.

Pocs dies abans, l'estat d'ànim era un altre, encara hi havia esperances per insistir en la construcció d'una pau que les feministes volíem promoure malgrat els fracassos anteriors i malgrat assegurar que seria molt difícil d'aconseguir mentre continuï dominant el sionisme que “només vol destrucció (...) i que actua com a barrera de protecció i de difusió de la ideologia imperialista i colonial.” Les feministes ens feien arribar una proposta via email amb la intenció que es difongués als mitjans de comunicació: “és una proposta de diàleg que les dones palestines i israelianes fa temps que estem demanant directament a Israel perquè aturi l'agressió continuada contra Palestina. Hem intentat de diverses maneres posar fi a aquesta guerra que porta tants d'anys; ho hem intentat a través de la mediació, del diàleg, amb concessions, silencis i humiliació. Ho hem intentat amb pau i negociacions. Tot sense cap resultat. És desolador, però no defallirem” ens escrivia Haneen Ghaleb.

En la mateixa línia es manifestava l'activista Yussarah Abdallah Vargas quan assegurava que “les dones portem molt de temps treballant per la pau però les arrels de la violència a Palestina no les ha posat el poble palestí, són causades per l'ocupació israeliana. L'ocupació és l'origen del problema.” Per aquesta activista, “és el règim sionista qui ha generat tanta violència imposant una política de càstig col·lectiu, genocidi i neteja ètnica a tota Palestina i a Gaza de forma especial.” Tot i que aposten per la pau també asseguren que “totes les expressions de resistència són un dret legítim per a qualsevol poble oprimat sota l'ocupació.”

Amb tot i això, les palestines aposten per treballar per la pau en col·laboració amb la resta del món perquè asseguren que “la lluita contra el colonialisme ha de ser global perquè amenaça els valors de tota la humanitat. El colonialisme està en contra de la vida humana.” Una anàlisi que coincideix amb Rita Laura Segato quan assegura que la pau només s'aconseguirà a través “d'una lluita decolonial a escala mundial contra el caràcter teocràtic del control estatal a Israel,

el racisme i la colonialitat del poder podran oferir una sortida per al genocidi en curs i l'amenaça que representa per a tota la humanitat. Per això mateix demanen que els països del Nord s'impliquin perquè "treballar juntes és el millor sistema; compartint aprenem més, unes de les altres. No sempre hem de parlar les dones del Sud perquè pot semblar que la lluita és només nostra. I les causes de la nostra lluita són les causes de totes. Quan es parla d'una causa de les dones del Sud hi ha molt en comú amb les causes de les dones de tot el món. Més que del que creuen les dones del Nord" sentència l'activista feminista Soraida Hussein.

Novament, com van fer a l'inici de la guerra, les feministes palestines ens van fer arribar un escrit on demanaven el suport incondicional de les feministes occidentals: "hi ha d'haver una acció seriosa i efectiva per part dels moviments feministes a tot el món per aturar tot el que està succeint, pressionar els governs i boicotejar completament l'ocupació d'Israel." Per això cal, afegeix Hussein, que s'escolti "la nostra veu i la comunitat internacional opta per no escoltar-la, perquè per ella som ciutadanes de segona, no som civilitzades, ni blanques ni riques com per preocupar-se per nosaltres". I puntualitza que això és un error perquè "haurien de saber que quan es parla de Palestina no s'està parlant només Palestina."

Volem tancar aquest informe amb un dels últims missatges que hem rebut de la periodista Haneen Ghaleb sobre la situació que es viu a Palestina des del 7 d'octubre de 2023. Ella ho té molt clar i vol llençar una reflexió a Israel: "us heu infligit això amb les vostres pròpies mans quan vau decidir continuar aquesta guerra i continuar amb aquest control i colonització. Si voleu pau, simplement podeu aturar tota aquesta burla. Podeu aturar aquesta guerra. Podeu aixecar el setge. Podeu enderrocar totes les barreres que heu construït entre les nostres ciutats i les nostres cases privant-nos de l'accés a les nostres famílies i éssers estimats. Podeu enderrocar aquell maleït mur amb el qual ens vau dividir i robar la terra. Podeu tornar-nos la terra i tornar-nos les llars. Podeu retornar-nos els nostres recursos naturals, la nostra aigua i el nostre gas. I els nostres diners i les nostres granges. Simplement podeu alliberar els detinguts oprimits a les vostres presons durant dècades. Podeu retornar els cossos dels màrtirs que reteniu. Podeu tenir pietat dels nostres fills i filles, de les nostres dones i de la nostra gent gran. Podeu respectar els nostres drets a la llibertat, a l'educació, al treball i a l'habitatge. Podeu mantenir-vos allunyats de les nostres esglésies, mesquites i llocs de culte. Podeu deixar que els camperols llaurin, plantin i cullin les seves terres lliurement i sense amenaces. Podeu treure les mans de les cases de milers de palestins i palestines, les llars que ens vau robar per enviar-nos als camps de refugiades. Podeu aixecar el setge a Gaza, per exemple. Vosaltres podeu no bombardejar escoles, no bombardejar hospitals i habitatges. Podeu fer molt per aturar la nostra revolució. Senzillament, podeu deixar les vostres armes a un costat."

10. Annexos

11.1. Annex 1: Demandes de les dones palestines davant el genocidi

Davant la situació de genocidi que està vivint Gaza i la Cisjordània ocupada, les dones palestines van fer un breu comunicat amb les demandes que plategen a la comunitat internacional⁶⁸.

1. Aturar l'agressió bàrbara a la Franja de Gaza:
 - Posar fi al brutal atac a la Franja de Gaza, que ha cobrat la vida de desenes de milers de civils fins ara, amb més del 65% de les víctimes sent dones i nens.
 - Exigir l'entrada urgent de combustible, aigua potable i aliments. Sol·licitar també la provisió de roba i mantes, ja que la població a Gaza enfronta la set, la fam, el fred i la negligència mèdica. A més, demanar l'entrada de subministraments mèdics als hospitals i equips per rescatar les víctimes entre la runa.
2. Aturar l'agressió dels colons:
 - Posar fi a l'agressió dels colons contra els residents de pobles i zones conflictives, on colons armats ataquen diàriament civils, fan malbé vehicles i disparen contra persones innocents.
3. Aturar els arrestos arbitraris:
 - Posar fi als arrestos arbitraris, ja que tota la població palestina viu sota la constant amenaça de ser detinguda en qualsevol moment.
4. Alliberament immediat de presoneres i presoners:
 - Exigir l'alliberament immediat de les dones i els homes empresonats a les presons de l'ocupació israeliana.
 - Denunciar les condicions inhumanes en què es troben, privats de drets bàsics com banyar-se, alimentar-se i comunicar-se amb famílies i advocats. Demanar l'accés del Comitè Internacional de la Creu Roja per verificar-ne el benestar.
 - Condemnar les sentències sense judicis clars, la detenció administrativa i la manca d'alimentació adequada, el menjar proporcionat està ple d'insectes. A més, condemnar la confiscació de pertinences personals i la negació de subministraments de salut bàsics, com ara tovalloles sanitàries i raspalls de dents. Se'ls impedeix banyar-se i rebre medicaments.

⁶⁸ Aquest comunicat va ser difós el 19 de novembre de 2023 per la Union of Palestinian Women Committees

5. Protecció contra la violència i els abusos:

- Demandar protecció contra la violència física, verbal, sexual i psicològica que enfronten les dones presoneres, inclosa l'amenaça de violació. Tots els presoners a les presons d'ocupació enfronten el perill de mort i tortura.

Fem una crida a totes les dones del món perquè prenguin una posició ferma contra totes les violacions perpetrades contra les dones palestines. Instem a pressionar els governs perquè tallin relacions amb Israel i aturin el suport militar i polític a l'estat d'ocupació bàrbara.

11.2. Annex 2: Guia de recursos mitjans: Palestina / Israel

L'Associació de Periodistes Àrabs i de l'Orient Mitjà (AMEJA) publica una guia⁶⁹ per ajudar les redaccions a cobrir de manera més precisa i crítica els temes relacionats amb Israel i Palestina.

Aquest compromís respon a les peticions dels periodistes, editors i productors del sector, molts dels quals són membres d'AMEJA, de recursos per entendre millor el context històric i el matís.

Aquesta guia es va crear amb la contribució de periodistes membres de tot tipus de plataformes de mitjans i d'arreu del món. Aquesta no és una llista exhaustiva de directrius i recursos, i AMEJA espera que aquestes recomanacions evolucionin a mesura que es desenvolupin els esdeveniments.

AMEJA insta a qualsevol persona que cobri aquest tema que:

- Recordeu el context més ampli de les relacions palestinoisraelianes i com es relacionen amb els esdeveniments que cobriu actualment. Tots els informes haurien de tenir en compte que, d'acord amb el dret i el consens internacionals, Israel ocupa territori palestí i que els palestins, tant si viuen a Cisjordània, Gaza o dins de les fronteres internacionalment reconegudes d'Israel, estan subjectes a un sistema injust i desigual, tal com ho documenten organitzacions internacionals com Human Rights Watch i l'organització israeliana de drets humans B'Tselem.
- Ser conscient, també, del context actual. Per exemple, durant els mesos previs als atacs de Hamàs a Israel d'octubre de 2023, l'exèrcit israelià va atacar habitualment ciutats palestines de Cisjordània com Jenin, Tulkarem, Nablus, Hebron i altres, matant i arrestant combatents i civils palestins per igual i confiscant terres. Els colons israelians d'assentaments considerats il·legals

⁶⁹ "Media resource guide: Palestine and Israel" Recuperat el 28 de novembre de 2023 des de: <https://ameja.org/Media-Resource-Guide-for-Palestine-Israel>

segons el dret internacional han assetjat i atacat amb impunitat els agricultors palestins i les seves famílies. Termes com ara "atac no provocat" sovint ignoren els esdeveniments anteriors.

- Eviteu l'enquadrament "ambdós costats". Reconèixer el desequilibri de poder entre Israel i el poble palestí. No es tracta d'un conflicte entre estats, sinó més aviat entre Israel, que té una de les estructures militars més avançades del món, i el poble palestí, que no té exèrcit formal i utilitza en gran mesura armament improvisat i relativament bàsic.
- Sigueu precisos en els vostres informes de víctimes. Eviteu informar amb titulars o notícies com ara "Més de 30 morts a Gaza i Israel mentre els combats s'intensifiquen ràpidament", i, per exemple, sabeu que la majoria dels assassinats eren palestins a Gaza. Digueu als i les lectors qui va ser assassinat o ferit, on i per qui, fent servir un llenguatge actiu en lloc de passiu.
- Tingueu en compte el bloqueig continuat d'Israel a Gaza. Si bé Hamàs és el partit polític que governa el territori, Israel encara controla els límits de Gaza i el moviment de persones i mercaderies a través d'un bloqueig terrestre, aeri i marítim en curs, amb Egipte controlant el pas de Rafah.
- Substituiu "desnonament" i "disputa immobiliària" per "expulsió". Els termes "desnonament" i "disputa immobiliària" suggereixen un desacord entre un propietari i un llogater i amaga els esforços del govern israelià per desplaçar per la força la població palestina de Jerusalem. En el cas del barri del Xeich Jarrah, Silwan i d'altres territoris palestins ocupats, les Nacions Unides han dit que aquestes expulsions "violarien les obligacions d'Israel en virtut del dret internacional."
- Eviteu la paraula "xocs" a favor d'una descripció més precisa. Penseu-vos-ho dues vegades abans de descriure reflexivament els enfrontaments entre manifestants palestins i la policia israeliana fortament armada com a "enfrontaments". Els enfrontaments sovint comencen amb la dispersió de manifestacions de la policia amb gasos lacrimògens i bales de goma.
- Comproveu les fonts "oficials", ja siguin de governs o militars. Si no hi ha proves per a una reclamació, digueu-ho als vostres lectors i lectores, a la part alta de la vostra història. A més, aneu amb compte en com es fan les atribucions de declaracions o reclamacions. Considereu la diferència entre: "Dos pistolers palestins que planejaven emboscar un monovolum ple de ciutadans israelians van morir quan es van enfrontar a la policia fronterera israeliana, va dir un portaveu del govern israelià" i "Els funcionaris palestins afirmen que els soldats israelians ajuden habitualment els colons a recuperar les cases que diuen que són legalment seves." La

primera instància es llegeix com una declaració de fet amb una qualificació al final. La segona instància es llegeix com una reivindicació que està a debat.

- Entrevistar palestins. La teva història sempre està incompleta sense ells. Els antics diplomàtics nord-americans, els analistes militars israelians i els comentaristes de l'Orient Mitjà no palestins no substitueixen les veus palestines.
- Sigueu conscients de com identifiqueu els palestins. Pregunteu a les persones que esteu entrevistant com voleu que se'ls descrigui. Dins d'Israel, les possibles respostes podrien incloure àrab-israelians o israelians-àrabs, ciutadà palestí d'Israel o simplement palestins. També reconegueu que els i les palestines representen múltiples orígens religiosos, inclosos musulmans, cristians i altres. Ignorar aquesta diversitat perpetua la noció enganyosa que el conflicte és, en el seu nucli, un conflicte religiós entre jueus i musulmans més que de naturalesa política.
- Consulteu el vostre personal d'ascendència àrab i de l'Orient Mitjà, especialment qui pot veure's afectat personalment per la situació. Sigueu receptius als seus comentaris sobre la cobertura del conflicte de la vostra organització de notícies sense posar-los una càrrega indeguda. Reconegueu que el seu coneixement de la regió i de la cultura poden ser un actiu per a la cobertura de la vostra organització.

11.3. Annex 3: Relació d'entitats⁷⁰

ADDAMEER

L'Associació de Suport a Presos i Drets Humans (ADDAMEER) és una institució palestina no governamental que treballa per donar suport als presos i preses polítiques palestines detingudes a les presons israelianes i palestines. Creat l'any 1991 per un grup d'activistes interessades en els drets humans, el centre ofereix assistència jurídica gratuïta als presos i les preses, defensa els seus drets a nivell nacional i internacional i treballa per acabar amb la tortura i altres violacions dels drets de les persones presoneres mitjançant el seguiment i procediments legals i campanyes solidàries.

<https://www.addameer.org/about/our-work>

Association of Women Media and Development (TAM)

⁷⁰ Algunes de les dones de diferents entitats entrevistades no apareixen en aquesta relació perquè van explicitar no ser identificades.

L' Association of Women Media and Development (TAM) va ser creada el setembre de 2003 per un grup de dones periodistes, productores de mitjans i activistes de la comunitat palestina. És una ONG especialitzada en incidència, mobilització i apoderament de les dones i incorporació de la perspectiva de gènere als mitjans. TAM utilitza els mitjans de comunicació i eines de comunicació social, treballant en xarxes i aliances civils pels drets humans amb atenció especial als drets de les dones.

<https://tam.ps/newsite/ar/>

MIFTAH

És una entitat per a la promoció de diàleg i la democràcia globals. Com a organització té diferents àmbits de treball i entre elles destaquen els projectes per avançar cap a una Agenda de la Pau i la Seguretat de les Dones a Palestina. Treballa estratègicament a través per amplificar la veu de les dones palestines als fòrums nacionals i internacionals, i per instar els organismes i els membres de l'ONU, els estats i als actors nacionals, per prendre mesures contra l'escalada de la violència de l'ocupació israeliana i les violacions dels drets humans contra dones i nenes palestines.

<http://www.miftah.org/index.cfm>

Tal'at

Tal'at és un moviment feminista autogestionat, format per noies joves, que va néixer el 2019 a partir del feminicidi brutal que va patir d'Israa Ghrayeb, una noia palestina de 21 anys a Betlem. Tal'at actua sota una bandera explícitament política i feminista. És un moviment de base independent que intenta forçar un discurs feminista revolucionari a l'agenda, redefinint la lluita per l'alliberament nacional.

El missatge de Tal'at és que la seguretat i la dignitat de les dones a Palestina no és una qüestió només de dones, sinó que ha de ser el nucli d'una política emancipadora en el discurs i l'acció, perquè "no hi ha pàtria lliure sense dones lliures". Els carrers són els seus espais de lluita per alçar la veu contra totes les expressions de violència masculista.

<https://www.facebook.com/talatactivism/>

Union of Palestinian Women's Committees (UPWC)

La Union of Palestinian Women's Committees (UPWC) és una organització de la comunitat feminista palestina. L'organització es va establir el 1980 per construir una societat civil palestina progressista i democràtica lliure de tota forma de discriminació en la recerca de la justícia. La Unió té com a objectiu millorar l'estatus i l'apoderament de les dones palestines per garantir la veritable igualtat entre homes i dones i la justícia social per a tots els grups de la societat mitjançant publicacions, programes i campanyes.

<https://www.frontlinedefenders.org/en/organization/union-palestinian-womens-committees>

Universitat de Birzeit

La Universitat de Birzeit, situada a prop de Ramallah, va començar a impartir cursos de formació universitària l'any 1953. El 1972 va ser el primer any en què es podien cursar estudis superiors complets. És una de les universitats palestines més antigues i de més prestigi. L'idioma oficial és l'àrab, però moltes classes es fan en anglès. La universitat acull estudiants de totes les regions de Cisjordània i de la Franja de Gaza i el 58.90% de l'alumnat són noies.

<https://www.birzeit.edu/en>

L'Institut d'Estudis de la Dona de la Universitat de Birzeit es va fundar el 1994 i és el primer institut d'aquest tipus a Palestina i a la regió àrab que ofereix un programa acadèmic complet en estudis de dones. A partir de l'any 1994, l'Institut va oferir una selecció d'assignatures optatives en estudis de dones per a estudiants de grau, seguida el 1998 de la creació del Programa de Màster en Gènere i Desenvolupament, el primer programa de grau complet en estudis de gènere a la regió àrab. Finalment, l'any 2015 l'Institut va ampliar els seus programes docents i va fundar el grau de grau en estudis de dones.

<https://www.birzeit.edu/en/community-affairs/institutes-centers/institute-womens-studies>

Women's Studies Centre

El Women's Studies Centre és una organització laica, no governamental, feminista i de drets humans que treballa per desenvolupar i promoure un discurs feminista progressista basat en valors de justícia social i igualtat de gènere, i respecte als drets humans d'acord amb les lleis i convencions internacionals.

<https://wsc-pal.org/index-en.html>

11.4. Annex 4: Relació de veus expertes per als mitjans de comunicació⁷¹

Periodistes

- Haneen Ghaleb
haneenaboomar@gmail.com
+970595294178
- Naela Khalil
naela.khalil@gmail.com
+972 59-967-5460
- Rawan Nasrallah.
rawannassrallah1994@gmail.com
+972595576185
- Hiba Saida
hiba.saida@gmail.com
+972 59-904-6798
- Nour Odeh
+970 595 677 522
- Salam Abu Sharar
+972 59-944-2408

11. Bibliografia i webgrafia

- Alcaraz, María Florencia. “Mujeres que activan por la Paz y Mujeres del Sol: israelíes y palestinas unidas por la paz” Recuperat el 19 d'octubre de 2023 des de:
<https://latfem.org/mujeres-que-activan-por-la-paz-y-mujeres-del-sol-israelies-y-palestinas-unidas-por-la-paz/>
- Aldossari, Maryam. (2023). “El feminisme occidental i els seus punts cecs a l'Orient Mitjà” Recuperat el 23 d'octubre de 2023 de
https://www.aljazeera.com/opinions/2023/10/23/western-feminism-and-its-blind-spots-in-the-middle-east?traffic_source=rss
- Angela Davis, Tithi Bhattacharya, Zillah Eisenstein i 144 firmes més. “No callaremos mientras se castigue a los académicos y estudiantes que alzan la voz contra este genocidio”. Recuperat el 4 de novembre de 2023 des de:

⁷¹ Aquesta relació de periodistes ve a complementar la Guia d'expertes elaborada per la Universitat de Birzeit.

https://ctxt.es/es/20231101/Firmas/44629/Angela-Davis-Tithi-Bhattacharya-Zillah-Eisenstein-carta-abierta-Israel-Gaza-genocidio-academicas.htm?utm_campaign=twitter?utm_campaign=twitter

- Associació de Periodistes Àrabs i de l'Orient Mitjà (AMEJA). "Media resource guide: Palestine / Israel" Recuperat el 22 de novembre de 2023 des de: <https://ameja.org/Media-Resource-Guide-for-Palestine-Israel>
- Blanco Fernández, Txus (2022). "Un siglo de resistencia en Palestina. Historias de solidaridad y activisme". Barcelona. Icaria Más Madera
- DDAA "Emergency call to the international community - stop the forcible transfer in the West Bank". Recuperada el 30 d'octubre de 2023 des de: https://www.btselem.org/press_releases/20231029_joint_emergency_call_to_the_international_community_stop_the_forcible_transfer_in_the_west_bank
- Gijón Mendigutía, Mar (2015). "Historia del movimiento de mujeres en Palestina". Tafalla (Nafarroa). Txalaparta
- Hanisch, Carol (2016). "Lo personal es político". Santiago de Chile. Ediciones Feministas Lúcidas
- hooks, Bll. (2021). 'Theory as Liberatory Practice' a *Yale Journal of Law and Feminism*
- Meruane, Lina (2023) "Palestina en pedaços". Barcelona: Random House
- Ngozi Adiche, Chimamanda (2018). "El peligro de la historia única" Barcelona. Random House
- Segato, Rita Laura (2022). "Palestina somos todos. La insospechada literalidad de la consigna" a "Escenas de un pensamiento incomodo. Género, violència y cultura en una óptica decolonial" Buenos Aires, Argentina: Prometeo Libros
- Palestinian Journalists' Syndicate Statement: "Some of the Global Media's Unethical Coverage is Facilitating Genocide in Gaza". Recuperat el 25 d'octubre de 2023 des de: <https://www.pjs.ps/palestinian-journalists-syndicate-statement-some-of-the-global-medias-unethical-coverage-is-facilitating-genocide-in-gaza/>
- Sindicat de Premsa Alternativa; Coalició de Periodistes Independents-Palestina (CUP) i Sindicat de Periodistes Sudanesos (2023) "Open letter on Israeli Occupation Crimes Against Journalists in Palestina"
- Spivak, Gayatri Chakravorty (1988). "Can the Subaltern Speak?" in Cary Nelson and Lawrence Grossberg (eds) *Marxism and the Interpretation of Culture London*. Macmillan

- Talpade Mohanty, Chandra. (2008). *Bajo los ojos de occidente. Academia Feminista y discurso colonial* en Liliana Suarez i Rosalva Aída Hernández (coord.) “Descolonizando el feminismo. Teorías y prácticas desde los márgenes”, Madrid, Cátedra.
- Talpade Mohanty, Chandra. (2003). “Feminism without Borders: Decolonizing Theory, Practicing Solidarity”. Duke University Press
- Universitat de Birzeit (2023) “We, law students of Birzeit University, call on the world to stop the ongoing genocide by the Israeli occupation against the Palestinians in Gaza”. Recuperat el 18 de novembre des de: <https://www.birzeit.edu/en/news/we-law-students-birzeit-university-call-world-stop-ongoing-genocide-israeli-occupation-against>
- Universitat de Birzeit (2023) “Statement on the Israeli Occupation’s Army’s Invasion of Birzeit University”. Recuperat el 18 de novembre des de: <https://www.birzeit.edu/en/news/statement-israeli-occupations-armys-invasion-birzeit-university>
- Urrutia Arestizábal , Pamela, Escola de Cultura de Pau (ECP) i Associació Hèlia. (2022) “Reptes de les lluites feministes a Palestina en un context de post pandèmia” Recuperat el 10 de novembre de 2023 des de: <https://heliadones.org/publis/reptes-de-legend-feminista-a-palestina-en-un-context-post-pandemia/>
- Wagner, Laura i Sommer, Will (2023). “Hundreds of journalists sign letter protesting coverage of Israel”. Recuperat l’11 de novembre de 2023 des de: <https://www.washingtonpost.com/style/media/2023/11/09/open-letter-journalists-israel-gaza/>